

De positie van de wethouder: De toekomst van het verleden?

Tweede jaarbericht
van de begeleidingscommissie
Vernieuwingsimpuls dualisme en lokale democratie

VNG uitgeverij

Postbus 30435, 2500 GK Den Haag
Telefax: (070) 346 92 01
Internet: www.vnguitgeverij.nl

Colofon

Deze publicatie is een uitgave van de Vernieuwingsimpuls dualisme en lokale democratie. De Vernieuwingsimpuls biedt deze informatie ook aan via de website www.vernieuwingsimpuls.nl.

Samenstelling:

Begeleidingscommissie Vernieuwingsimpuls dualisme en lokale democratie
Projectbureau Vernieuwingsimpuls dualisme en lokale democratie

Met medewerking van:

drs. A.G.M. van Brunschot en drs. ing. D.A. van Steensel (Bureau Berenschot)

Ontwerp omslag:

Martijn van der Nat, Balyon grafische vormgeving bv, Zoeterwoude

Vormgeving binnenwerk:

Transparant, Hans Emeis, Den Haag

THESAURUS VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

Thesaurustermen: wethouders; dualisme

NUR: 823

ISBN: 90 322 8132 1

© VNG uitgeverij, 2004

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Samenstellers en uitgever zijn zich volledig bewust van hun taak een zo betrouwbaar mogelijke uitgave te verzorgen. Niettemin kunnen zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventueel in deze uitgave voorkomende onjuistheden.

Inhoudsopgave

	Voorwoord	7
1	Onderzoeksverantwoording	9
1.1	Onderzoeksvragen	9
1.2	Onderzoeksofzet	9
1.3	Onderzoeksbijlage	16
2	De wethouder in het verleden	17
2.1	Inleiding	17
2.2	Periode voor 1851	17
2.3	Periode 1851 – 1880	17
2.4	Periode 1880 – 1945	18
2.5	Periode 1945 – 2002	18
2.6	Wethouder in het heden	19
3	De wethouder in het heden	21
3.1	Inleiding	21
3.2	Positie ten opzichte van de raad/commissie/fractie	21
3.3	Positie in het college	26
3.4	Positie ten opzichte van het ambtelijk apparaat	28
3.5	Positie ten opzichte van burgers	29
3.6	Conclusies over de wethouder in het heden en verleden	30
3.7	Aanbevelingen voor de wethouder in het duale stelsel	34
4	De wethouder in de toekomst	37
4.1	Inleiding	37
4.2	De gekozen burgemeester en de gevolgen voor de wethouder	37
4.3	Aanbevelingen voor de wethouder in het duale stelsel met een direct gekozen burgemeester	39
4.4	Ten slotte	41
	Bijlagen	
I	Geraadpleegde literatuur	43
II	Gesprekspartners interviews	44
III	Deelnemers rondetafelgesprekken	45
	Tabellenboek	47
	Frequentietabellen	49
	Kruistabellen	79

Voorwoord

Voor u ligt het tweede jaarbericht van de begeleidingscommissie van de Vernieuwingsimpuls dualisme en lokale democratie. De begeleidingscommissie is mede op verzoek van de Tweede Kamer ingesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zij heeft tot taak tot 2006 de implementatie van het duale stelsel te begeleiden en fungeert als adviesraad en klankbordgroep voor de Vernieuwingsimpuls. In deze commissie zijn alle doelgroepen van de Vernieuwingsimpuls vertegenwoordigd. De begeleidingscommissie is door de voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geïnstalleerd op 9 oktober 2000. De commissie bestaat thans uit:

De voorzitter:

Drs. C.J.G.M. de Vet, burgemeester van Leusden

De leden:

Mw. F.M.J. van der Aa-Hahn, gemeenteraadslid in Enschede

R.J.G. Bandell, burgemeester van Dordrecht

Prof. dr. S.A.H. Denters, bijzonder hoogleraar protestedenbeleid Universiteit Twente

Dr. P.F.G. Depla, wethouder in Nijmegen

Mr. drs. H. Doornhof, gemeenteraadslid in Nijkerk

Drs. H.H.M. Jansen, gemeenteraadslid in Meppel

Dr. G. de Kleijn, algemeen directeur gemeente Amersfoort

Mr. A.C.J.M. de Kroon, gemeentesecretaris in Helmond

Mr. J.M.L. Niederer, wethouder in Breda

J.D. Pruijm, griffier in Almere

N.P.M. Schoof, burgemeester van Alphen aan den Rijn

Prof. dr. A.C. Zijderveld, emeritus hoogleraar cultuursociologie Erasmus Universiteit Rotterdam

Van het bureau van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG):

Dr. W. Kuiper, lid van de directieraad VNG

Mw. drs. C. Pels Rijcken, directeur Bestuurlijke en Juridische Zaken VNG

Mr. B.C. Knieriem, hoofd taakveld Juridische Zaken VNG

Mw. dr. R.H.J. Lenten, projectleider Vernieuwingsimpuls VNG

De begeleidingscommissie brengt elk jaar een jaarbericht uit waarmee zij inzicht beoogt te geven in de ontwikkeling van het dualisme in Nederland. Dit jaar gebeurt dat voor de tweede maal. Het jaarbericht wordt aangeboden aan de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties en wordt daarnaast aan alle gemeenten, de Vaste Kamercommissie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Raad voor het Openbaar Bestuur gezonden.

In het tweede jaarbericht staat de positie van de wethouder in het duale stelsel centraal. De positie van de wethouder is tot nu toe relatief onderbelicht gebleven in het proces van dualisering. De meeste aandacht is de afgelopen jaren niet ten onrechte uitgegaan naar de raad. Er zijn echter signalen dat met name wethouders de dualisering niet als een louter positieve ontwikkeling ervaren. Wethouders geven aan dat zij in de duale verhoudingen in een lastige positie verkeren. Tegelijkertijd geven andere wethouders aan prima te kunnen functioneren in het nieuwe stelsel. De vraag is dan ook waar dit verschil van mening op terug te voeren is. En vooruitkijkend naar de toekomst, is het tevens de vraag welke veranderingen het Kabinetsovoornemen om de direct gekozen burgemeester in te voeren, teweeg zal brengen in de positie van de wethouder.

Voor het opstellen van dit jaarbericht heeft de begeleidingscommissie onderzoek onder wethouders laten uitvoeren naar de positie van de wethouder in verleden, heden en toekomst door bureau Berenschot. Met dit jaarbericht wil de commissie verslag doen van dit onderzoek en de discussie over de positie van de wethouder in het veranderende lokaal bestuur stimuleren.

In hoofdstuk 1 *Onderzoeksverantwoording* worden de onderzoeksvragen en de opzet van het onderzoek onder wethouders beschreven.

Hoofdstuk 2 *De wethouder in het verleden* gaat in op de ontwikkeling van de positie van de wethouder door de jaren heen tot de invoering van het dualisme in 2002.

In hoofdstuk 3 *De wethouder in het heden* staat de huidige positie van de wethouder ten opzichte van de raad, het college, het ambtelijk apparaat en de burgers centraal.

Hoofdstuk 4 *De wethouder in de toekomst* geeft ten slotte een doorkijkje naar de mogelijke gevolgen van de direct gekozen burgemeester voor de positie van de wethouder.

1 Onderzoeksverantwoording

1.1 Onderzoeksvragen

Aan het tweede jaarbericht ligt een uitgebreid onderzoek onder wethouders ten grondslag. De onderzoeksvragen die de begeleidingscommissie met dit onderzoek wilde beantwoorden, luiden als volgt:

- Hoe zag de positie van de wethouder er door de jaren heen en voorafgaand aan de invoering van het duale bestel uit?
- Welke veranderingen hebben zich voorgedaan in de positie van de wethouder sinds de invoering van het dualisme in gemeenten? En hoe heeft de wethouder deze veranderingen zelf ervaren?
- Welke lessen kunnen worden getrokken ten aanzien van de positie van de wethouder, in relatie tot andere ontwikkelingen in het openbaar bestuur, zoals de komst van de direct gekozen burgemeester?

1.2 Onderzoeksopzet

Om bovenstaande vragen te kunnen beantwoorden, is het noodzakelijk om zowel feiten over wethouders als meningen van wethouders te onderzoeken. Daarom is er een combinatie van onderzoeksinstrumenten ingezet die zowel kwantitatieve als kwalitatieve resultaten opleveren. Het onderzoek is uitgevoerd in vier fasen. Hieronder lichten we deze kort toe.

Fase 1: Literatuuronderzoek

In de eerste fase is literatuuronderzoek uitgevoerd. Het bestuderen van relevante bronnen zoals boeken, onderzoeksrapporten en artikelen heeft ertoe geleid dat de onderzoeksresultaten in een bredere context zijn gezet en - indien mogelijk – zijn vergeleken in de tijd. Het volgende hoofdstuk over de wethouder in het verleden is volledig totstandgekomen op basis van literatuuronderzoek. Een lijst van geraadpleegde bronnen is in bijlage I opgenomen.

Fase 2: Schriftelijke enquête

Steekproef

De tweede fase van het onderzoek bestond uit het afnemen van een schriftelijke enquête onder een representatieve steekproef wethouders. Dit onderzoeksinstrument was erop gericht om kwantitatieve gegevens te verzamelen over de onderzoekspopulatie, zijnde alle wethouders van Nederland. Daartoe is een representatieve steekproef getrokken uit de onderzoekspopulatie. Hierna wordt beschreven hoe de omvang van de steekproef is bepaald en hoe de steekproeftrekking is verlopen.

De omvang van de steekproef is als volgt bepaald. Nederland telt in totaal 1.670 wethouders.¹ Om representatieve uitspraken te kunnen doen met een betrouwbaarheid

1 Bron: CD-ROM Gemeenten VNG 2003

van +/- 5%,² moeten tenminste 312 wethouders een correct ingevulde vragenlijst retourneren. Uitgaande van een respons van 40% is derhalve aan 780 wethouders een vragenlijst toegestuurd. De steekproef bestond dus uit 780 wethouders.

De steekproeftrekking is als volgt verlopen. De CD ROM Gemeenten 2003 van de VNG bevat een overzicht van alle wethouders, in alfabetische volgorde op gemeente-naam. Uit dit overzicht zijn om en om wethouders geselecteerd, resulterend in een steekproef van 835 wethouders. Aangezien de steekproef uit 780 wethouders moest bestaan, zijn er vervolgens 55 wethouders a-select uit de steekproef gehaald. Zodoende is er een steekproef van 780 wethouders ontstaan, gespreid naar gemeentegrootte, politieke achtergrond en geografische ligging.

Vragenlijst

De wethouders in de steekproef hebben een schriftelijke vragenlijst toegestuurd gekregen – bestaande uit 98 grotendeels gesloten vragen – voorzien van begeleidende brief en retourenveloppe. De vragenlijst is in de laatste week van november 2003 verstuurd. De oorspronkelijke deadline van het veldwerk is vastgesteld op 25 december 2003. Op 17 december is een brief met een rappel verstuurd. Bovendien is de veldwerkperiode verlengd tot 2 januari 2004. Na de afsluiting van de veldwerkperiode zijn de vragenlijsten ingevoerd en geanalyseerd met behulp van het statistisch rekenprogramma SPSS.

De vragenlijst bestond uit zeven onderdelen. Allereerst zijn algemene vragen gesteld over de persoonlijke en politieke achtergrond van de wethouder. Vervolgens zijn er in vier blokken vragen gesteld over de arena waarin de wethouder opereert en de verhouding die hij met verschillende actoren heeft. Daarbij zijn achtereenvolgens de positie van de wethouder ten opzichte van burgers, de relatie van de wethouder met de raad, commissie en fractie, het opereren in het college en de aansturing van het ambtelijk apparaat aan de orde gekomen. Het zesde onderdeel van de vragenlijst bestond uit vragen over het dualisme en de veranderingen die dat teweeg heeft gebracht. Tot slot van de vragenlijst zijn vragen gesteld over de direct gekozen burgemeester.

Om vergelijking in de tijd mogelijk te maken, zijn er in verschillende onderdelen van de vragenlijst vragen opgenomen die in 1999 ook zijn gesteld aan een representatieve groep wethouders. Dat onderzoek is destijds in opdracht van de Staatscommissie Elzinga uitgevoerd door de universiteit Twente (UT) in samenwerking met SGBO.³ Daar waar in dit rapport vergelijkingen in de tijd worden gemaakt, hebben wij de resultaten van het UT/SGBO-onderzoek vergeleken met de resultaten van ons eigen onderzoek.

2 Het betrouwbaarheidsinterval geeft aan in welke mate uitspraken kunnen worden gegeneraliseerd naar de gehele populatie. Een betrouwbaarheidsinterval van +/-5% betekent dat wanneer bijvoorbeeld 50% van de wethouders het eens is met een bepaalde stelling, bij het trekken van een andere steekproef uit dezelfde totale groep wethouders met 95% zekerheid kan worden gesteld dat tussen de 45% (50%-5%) en 55% (50%+5%) het met deze stelling eens zal zijn.

3 Bakker, J., P. Castenmiller, P. en A. Smallembroek, De alledaagse praktijk van het decentraal bestuur, in: Staatscommissie Dualisme en lokale democratie (red.), *Dualisme en lokale democratie: rapport van de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie (onderzoeksbijlage)*, Alphen aan den Rijn, 2000.

Respons

De minimaal benodigde respons om representatieve uitspraken te kunnen doen, is ruimschoots gehaald. In totaal zijn 368 vragenlijsten geretourneerd (47,2%). In onderstaande tabel staat het totaal aantal uitgezette en het totaal aantal ingevulde vragenlijsten aangegeven, evenals de minimaal benodigde respons.

	Aantal	Respons
Totaal uitgezette vragenlijsten	780	
Totaal ingevulde vragenlijsten	368	47,2%
Benodigde minimale respons	312	40%

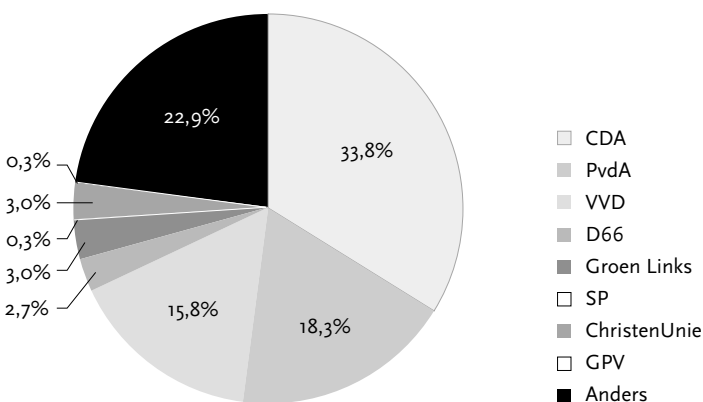
Responsgroep

In het eerste deel van de vragenlijst zijn vragen gesteld over algemene kenmerken van de respondenten. Deze kenmerken hadden betrekking op de politieke en professionele achtergrond van de respondent, de geografische gegevens van zijn gemeente, zijn leeftijd en zijn tijdsbesteding. Op basis van deze kenmerken kan de responsgroep als volgt worden getypeerd.

Politieke achtergrond

De politieke achtergrond van wethouders is in kaart gebracht door hen onder meer te vragen naar hun politieke partij. De antwoorden op deze vraag leren dat 68% van de respondenten de drie grote partijen vertegenwoordigt, namelijk 34% CDA, 18% PvdA en 16% VVD. Hieronder staat de politieke achtergrond van de respondenten in een grafiek weergegeven.

Kunt u aangeven welke politieke partij u vertegenwoordigt?

Het valt op dat een relatief grote groep – namelijk 23% van de respondenten – de antwoordcategorie "Anders, namelijk..." heeft aangekruist. De verklaring voor dit relatief grote aantal respondenten is gelegen in het feit dat de lokale partijen niet als afzonderlijke antwoordcategorie in ons onderzoek waren vermeld. 76% van de responden-

ten die deze antwoordcategorie heeft aangekruist, heeft daarbij een lokale partij ingevuld. Ook de SGP is niet als afzonderlijke antwoordcategorie genoemd en maakt derhalve onderdeel uit van de categorie "Anders, namelijk...".

Ook is de wethouders gevraagd naar hun ervaring als wethouder. Hieruit blijkt dat 41% van de wethouders sinds 2002 in functie is. 19% van de wethouders zit sinds 1998 en 10% van de wethouders is reeds aan zijn derde periode bezig. 16% van de wethouders is sinds 1999 tussentijds aangetreden. Het overgrote deel van de wethouders (85%) geeft aan raadslid te zijn geweest voordat zij wethouder werden. Gemiddeld waren de wethouders sinds 1990 lid van de raad.

In het kader van de politieke achtergrond is de wethouders ook gevraagd of zij bij de verkiezingen van 2002 op de lijst stonden of niet. Een overgrote meerderheid van de wethouders (90%) geeft aan op een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst te hebben gestaan. De andere 10% stond dus op een niet-verkiesbare plaats of zelfs helemaal niet op de lijst (3%).

NRC 16 februari 2004

Gezocht: wethouder. Leefbaar Rotterdam heeft ongeveer zeventig reacties gekregen op de advertentie eind januari waarmee de partij belangstellenden zoekt om wethouder in Rotterdam te worden.

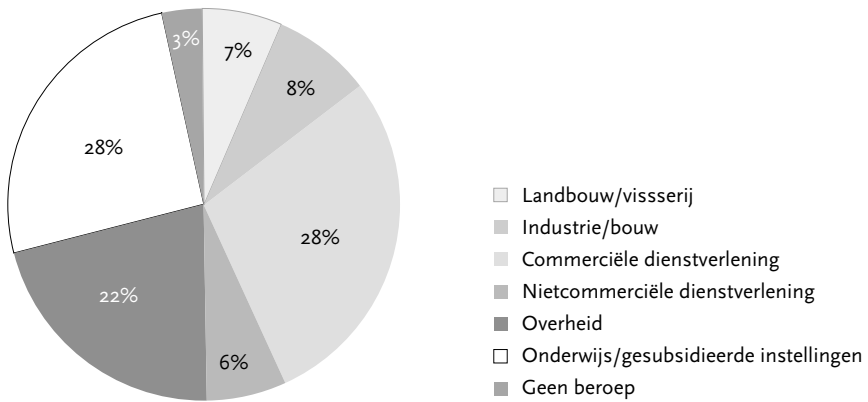
Ook de overwegingen om wethouders te rekruteren voor de kandidatenlijst bij de afgelopen verkiezingen, zijn nader onderzocht. De belangrijkste reden is hun ervaring als raadslid. Ook de activiteiten binnen hun partij, hun bestuurderservaring en hun beschikbaarheid zijn belangrijke overwegingen van wethouders bij hun kandidaatstelling. Ook in 1999 waren dit de belangrijkste redenen om op de verkiezingslijst voor 1998 te gaan staan. Overigens geeft 24% van de wethouders aan zelf geen lijsttrekker te zijn geweest in 2002, noch een andere wethouder van zijn partij. Het is aannemelijk dat de lijsttrekker in die gevallen in de raad zit.

Professionele achtergrond

Met betrekking tot de professionele achtergrond van wethouders blijkt uit het onderzoek dat de wethouders voorheen meestal werkzaam waren in de (semi-)overheid (overheid, onderwijs, gesubsidieerde instellingen) of het bedrijfsleven (commerciële dienstverlening, landbouw/visserij en industrie/bouw) voordat zij wethouder werden. In de volgende grafiek is aangegeven hoe de professionele achtergrond van wethouders eruit ziet.

Zoals uit de grafiek blijkt, geeft 47% van de wethouders aan werkzaam te zijn geweest bij de (semi-)overheid voordat zij wethouder werden en bedraagt het percentage wethouders dat een beroepsachtergrond heeft in het bedrijfsleven 43%. Ter vergelijking: uit onderzoek van VNO-NCW naar de beroepsachtergronden van volksvertegenwoordigers in 1997 blijkt dat 44% van de wethouders werkzaam was bij de (semi-)overheid en dat 36% van de wethouders afkomstig was uit het bedrijfsleven. Dit vormde aanleiding voor VNO-NCW om te spreken van een democratie van leraren en ambtenaren.

Kunt u aangeven in welke beroepsgroep u werkzaam was voordat u wethouder werd?

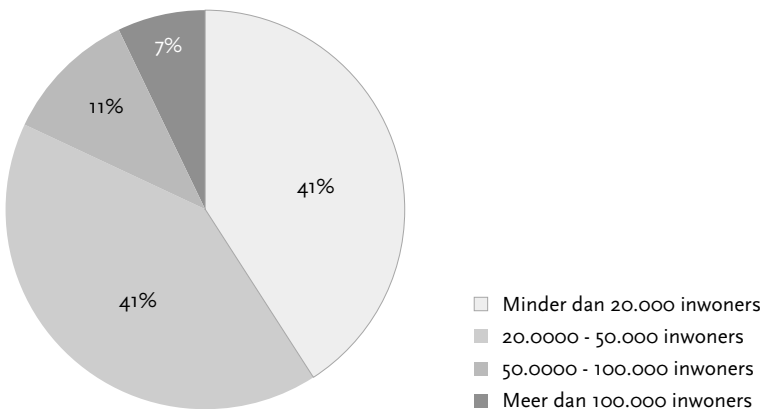

Daarin is de afgelopen vijf jaar geen verandering gekomen, hoewel het aantal wethouders uit het bedrijfsleven in verhouding is toegenomen.

Geografische gegevens

Er is aan de wethouders gevraagd aan te geven hoeveel inwoners hun gemeente telt en in welke provincie hun gemeente ligt. Hieruit is gebleken dat er geen wethouders uit de provincie Flevoland hebben deelgenomen aan het onderzoek. De opbouw van de responsgroep volgens gemeentegrootte staat in onderstaande grafiek weergegeven

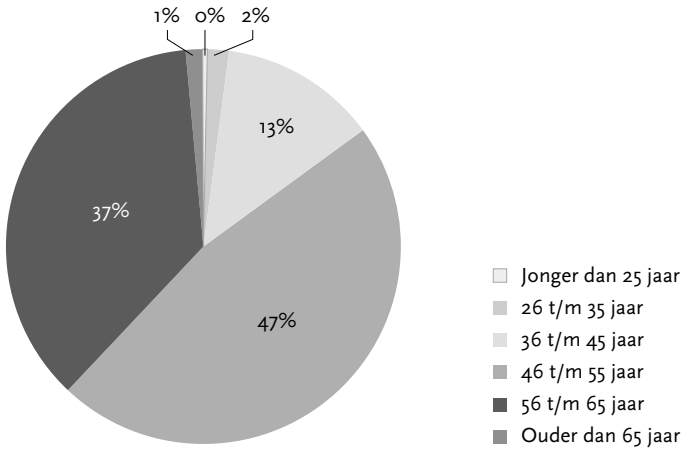
Kunt u aangeven hoeveel inwoners uw gemeente telt?

Leeftijdsopbouw

De grafiek op de volgende pagina bevat de leeftijdsopbouw van de responsgroep. Hieruit blijkt dat 83% van de wethouders tussen de 46 en 65 jaar oud is.

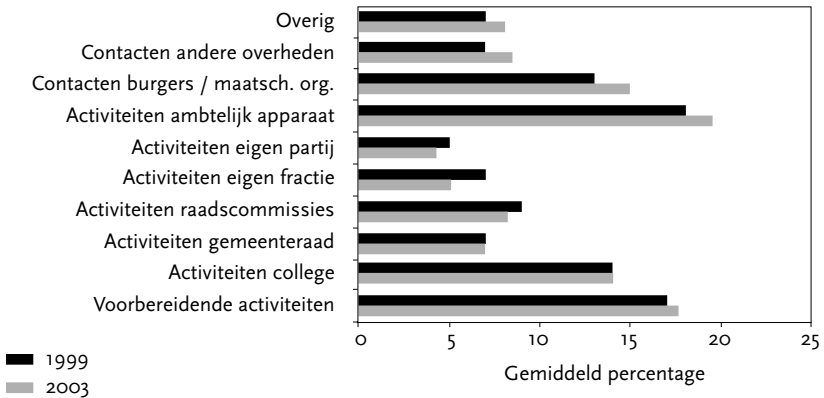
Kunt u aangeven wat uw leeftijd is?

Tijdsbesteding

Uit het onderzoek blijkt dat de wethouders gemiddeld 50,3 uur per week besteden aan hun werkzaamheden als wethouder. Zij verdelen hun tijd als volgt over de in onderstaande grafiek genoemde activiteiten. Ook is in de grafiek de vergelijking met 1999 opgenomen.

Kunt u aangeven hoe u uw tijd verdeelt over de hieronder genoemde activiteiten? (in percentages)

Uit de grafiek blijkt dat er zich geen drastische verschuivingen hebben voorgedaan in de tijdsbesteding van wethouders sinds 1999. Wat opvalt is dat de tijd die aan de raadscommissies, de eigen fractie en de eigen partij wordt besteed, is afgenomen ten opzichte van 1999. Deze verschuivingen passen in de duale verhoudingen.

Representativiteit

Het is belangrijk om na te gaan of respondenten op basis van hun algemene kenmerken over- of ondervertegenwoordigd zijn in de responsgroep. Daartoe hebben we een vergelijking gemaakt tussen de responsgroep en de totale populatie. Hieruit blijkt met betrekking tot de politieke achtergrond van wethouders dat het CDA licht oververtegenwoordigd is in de responsgroep en dat de categorie "Anders" (die voor 76% bestaat uit lokale partijen) licht ondervertegenwoordigd is. Daarnaast blijkt uit vergelijking van het aantal wethouders per categorie van gemeentegrootte dat de categorie "Minder dan 20.000 inwoners" licht oververtegenwoordigd is in de responsgroep en dat de categorie "Meer dan 100.000 inwoners" licht ondervertegenwoordigd is. De betreffende verschillen zijn evenwel zo gering dat we hiermee bij het trekken van conclusies geen rekening behoeven te houden.

Resultaten

Met betrekking tot de resultaten van de schriftelijke enquête is het van belang vooraf twee opmerkingen te maken. Ten eerste is het relevant om te bezien in hoeverre de algemene kenmerken van wethouders van invloed zijn op de antwoorden die zij geven. Uit analyses blijkt dat de volgende algemene kenmerken significante verschillen opleveren bij het beantwoorden van specifieke vragen: gemeentegrootte, leeftijd, wethouder van voor of na 2002, politieke partij, wel/geen raadslid geweest voor wethouderschap, wel/geen lijsttrekker geweest bij laatste verkiezingen. Daar waar deze verschillen relevant zijn, worden ze vermeld bij de resultaten en de conclusies.

En ten tweede is het van belang te benadrukken dat er in de schriftelijke enquête zowel naar feiten als naar meningen van wethouders is gevraagd. Aangezien de feiten en meningen bij de verwerking van de resultaten niet strikt zijn gescheiden, kunnen de onderzoeksresultaten en de conclusies die daaraan worden verbonden, enkel worden bezien vanuit het perspectief van de wethouder. De resultaten van de schriftelijke enquête zijn verwerkt in hoofdstuk drie over de wethouder in het heden. In dat hoofdstuk wordt dus weergegeven hoe *wethouders* denken over hun positie in het duale stelsel.

Fase 3: Interviews

In de derde fase van het onderzoek zijn de kwantitatieve onderzoeksresultaten van de schriftelijke enquête verdiept en van kwalitatieve interpretaties voorzien door middel van twaalf interviews met wethouders, twee interviews met oud-wethouders en twee interviews met burgemeesters. Op basis van de resultaten van de interviews en de schriftelijke enquête tezamen hebben wij ons een beeld gevormd van de positie van de wethouder in het heden. Dit beeld staat beschreven in hoofdstuk drie.

De respondenten voor de interviews zijn geselecteerd in samenwerking met de regioconsulenten van de Vernieuwingsimpuls. Zodoende hebben wij wethouders gesproken, die positief dan wel negatief kritisch tegenover het dualisme staan. Een bijkomend voordeel van de selectie via de regioconsulenten was dat wij gespreid over het land gesprekken met wethouders hebben gevoerd. Bijlage II bevat een overzicht van onze gesprekspartners.

In de ruim één uur durende interviews passeerden de volgende onderwerpen de revue:

- Een schets van de persoonlijke, professionele en politieke achtergrond van de wethouder.
- De stand van zaken van het dualisme (in termen van structuur en cultuur) in zijn gemeente.
- Persoonlijke ervaringen van de wethouder – en van zijn collega-wethouders – met het dualisme.
- De gepercipieerde veranderingen in de positie van de wethouder ten opzichte van het college, de raad, fractie en commissies, het ambtelijk apparaat en de burgers.
- De mening van de wethouder over de direct gekozen burgemeester en de te verwachten veranderingen in de positie van de wethouder.

Fase 4: Rondetafelgesprekken

De vierde en laatste fase van het onderzoek bestond uit twee rondetafelgesprekken. Tijdens deze gesprekken stond de positie van de wethouder in de toekomst centraal. Aan de rondetafelgesprekken hebben leden van de begeleidingscommissie, regioconsulenten, wethouders, gemeentesecretarissen, griffiers, wetenschappers en vertegenwoordigers van het Ministerie van BZK en de VNG deelgenomen. Tijdens de gesprekken werden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en werd er vervolgens aan de hand van stellingen gediscussieerd.

Het doel van de gesprekken was om op basis van de onderzoeksresultaten conclusies te trekken en aanbevelingen te formuleren ten aanzien van de positie van de wethouder. Daarbij is in het bijzonder aandacht besteed aan de mogelijke veranderingen in de positie van de wethouder bij de invoering van de direct gekozen burgemeester. In bijlage III staat een overzicht van de deelnemers aan de rondetafelgesprekken.

1.3 Onderzoeksbijlage

In het jaarbericht zijn de onderzoeksresultaten verwerkt. Een volledig overzicht van de resultaten van de schriftelijke enquête is in het tabellenboek opgenomen. Dit bevat de frequentietabellen met de antwoorden op alle vragen in de vragenlijst en de kruistabellen met de significante verschillen tussen de antwoorden op vragen gerelateerd aan de algemene kenmerken van wethouders.

2 De wethouder in het verleden

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk schetsen wij de ontwikkeling van de positie van de wethouder door de jaren heen. In de huidige tijd is de wethouder een centrale figuur in het lokaal bestuur. Dit is echter niet altijd zo geweest. Niettegenstaande het feit dat al vroeg het collegiaal bestuur werd geïntroduceerd, was de wethouder in vroeger tijden veel meer de assistent van de burgemeester dan de stevige politieke figuur die hij nu vaak is. In dit hoofdstuk bieden we een chronologisch overzicht van de ontwikkelingen in het ambt van wethouder.

2.2 Periode voor 1851

Zoals gebruikelijk in de geschiedschrijving over staatsrechtelijke kwesties starten we met de periode vóór Thorbecke. In de Bataafs-Franse tijd deed de voorloper van de huidige wethouder zijn intrede in gemeenten groter dan 5.000 inwoners. Daar lag het bestuur in handen van een college van burgemeester en wethouders. De wethouders werden benoemd door en uit de vroedschap, maar moesten hun lidmaatschap na hun verkiezing neerleggen (dualisme avant la lettre). Overigens was in de vroedschap nog geen sprake van partijvorming en werden wethouders op persoonlijke merites of staatur benoemd.

De wethouder overleefde de inlijving bij het Franse Keizerrijk; de burgemeester kreeg namelijk één of twee assistenten die overigens naar de Franse centralistische traditie werden benoemd door de prefect. Na de stichting van het Koninkrijk der Nederlanden werd het Franse systeem met wethouders voor korte tijd overboord gezet. Maar rond 1824 werden in de steden weer wethouders geïntroduceerd (die overigens werden benoemd door de Koning) die samen met de burgemeester een college vormden. Op het platteland kwamen assessoren die als assistent van de burgemeester fungeerden en door de commissaris van de Koningin werden benoemd. De assistenten uit de Franse tijd en de assessoren in de kleinere gemeenten zaten zeer dicht op de ambtenaren, de burgemeester bleef eerstverantwoordelijk. De wethouders in de steden hadden een sterkere positie.

2.3 Periode 1851 – 1880

In 1851 werd de Gemeentewet aangenomen die door Thorbecke was ontworpen en gedemocratiseerd. Dit betekende dat de assessoren en de stedelijke wethouders een gelijke positie kregen en door en uit de raad gekozen werden. Ieder gemeente kreeg ten minste twee wethouders. In één opzicht veranderde de positie van de wethouder echter niet; hij bleef assistent van de eerstverantwoordelijke burgemeester. De Gemeentewet schreef daarover: "De Wethouders staan den Burgemeester bij in het bestuur der onderscheidene takken van huishouding der gemeente". De positie van assistent gekoppeld aan de benoeming door de raad werd niet als bezwaarlijk gezien. Ook de sterke positie van de burgemeester die verantwoordelijk was voor de veilig-

heid (in de nachtwakersstaat de belangrijkste taak van een gemeente) en vaak gelijktijdig functioneerde als gemeentesecretaris droeg bij aan die ondergeschikte positie van de wethouders.

2.4 Periode 1880 – 1945

Toen de opbouw van de verzorgingsstaat geleidelijk een aanvang nam onder invloed van socialistische kiesverenigingen, schoven die verenigingen steeds vaker sterke wethouders naar voren. Deze wethouders namen het voortouw bij het instigeren van sociaal beleid (armenzorg, volksgezondheid, arbeidstoezicht, woningbouw) en kwamen onder de vleugels van de burgemeester vandaan. Dit gebeurde in eerste instantie met name in Amsterdam met wethouders als Treub en later Wibaut en De Miranda. Andere gemeenten namen dit over en in de jaren na de Eerste Wereldoorlog namen ook in steden als Den Haag (Drees) en Rotterdam (Heijkoop en De Zeeuw) wethouders het heft in handen.

Het was dus vooral de verbreding van het gemeentelijk takenpakket van administratieve en politieke naar sociaal-economische taken en de daarmee samenhangende politisering van het gemeentebestuur die voor deze sterkere, ja zelfs dominante, positie van de wethouder zorgde.⁴ In 1931 werd dan ook de bijstandverplichting van de wethouder jegens de burgemeester geschrapt en werd de term college van burgemeester en wethouders geïntroduceerd. In dit tijdsgewricht (preciezer: 1919) kwamen ook de eerste programcolleges tot stand en werd het in mindere mate gebruik dat elk van de stromingen een wethouder leverde die zonder dictaat vanuit de fractie deskundig zijn werk deed.

De uitbreiding van het takenpakket had ook in de kleinere gemeenten plaats. Toch kreeg de hierboven geschetste ontwikkeling in de positie van de wethouder in aanzienlijke mindere mate vorm. De burgemeester bleef daar een belangrijk ankerpunt die als *primus inter pares* fungeerde.

2.5 Periode 1945 – 2002

De groei van de verzorgingsstaat zorgde er dus vóór de Tweede Wereldoorlog voor dat de wethouders een steviger positie verkregen. Na de Tweede Wereldoorlog zette deze trend door en bleef de overheid nieuwe terreinen vinden om initiatieven te ontplooiën. Zo werd het welzijns- en onderwijsbeleid toegevoegd. De neiging om programcolleges te gaan vormen, werd steeds dominanter. Totdat in eind jaren zestig bijna uitsluitend nog dergelijke colleges werden gevormd. Het behoeft geen verbazing dat de socialistische vleugel hierin een belangrijke rol speelde.

In de periode van de Wederopbouw floreerden in de grotere gemeenten de wethouders oude stijl. Zij zetten de toon voor het zogenoemde wethouderssocialisme. Vanaf de jaren zestig bleef de wethouder een sterke rol spelen in de lokale politieke arena. Wel werd steeds vaker politieke handigheid gevraagd om een meerderheid te verzamelen. De dominante autocratische bestuurder stuitte op weerstand. De partijpolitici

4

Derksen, W., *Lokaal bestuur*, Den Haag 1996, p.77-78.

die met ferme voorstellen draagvlak verwierf deed zijn intrede. In behoorlijk wat gevallen overschaduwde de eerste wethouder van de grootste politieke partij de burgemeester.

In de kleinere gemeenten heeft deze ontwikkeling later en met minder hevigheid vorm gekregen. Weliswaar hebben de wethouders zich hier ook geëmancipeerd en spelen ze een behoorlijke partij mee in het besturen van de gemeente, toch blijft de burgemeester een zeer belangrijke rol spelen. Eén van de redenen daarvoor is dat wethouders in gemeenten tot 18.000 inwoners een parttime dienstverband hebben.

De hiervoor beschreven ontwikkelingen hebben ook hun effect gehad op de mate van collegialiteit in het college. De zelfstandige positie van de wethouder en het brede takenpakket van de gemeente maken dat het college als orgaan soms wat op de achtergrond raakt. Ook bestaat in het college om verschillende redenen de neiging zich minder dan voorheen met de portefeuille van de ander bezig te houden (non-interventiebeginsel).⁵

Door de jaren heen zien we dus een ontwikkeling van een assistent van de burgemeester tot een zelfstandig en belangwekkend gemeentepoliticus.

2.6 Wethouder in het heden

En toen kwam in 2002 het dualisme. In de volgende hoofdstukken van dit jaarbericht proberen we vast te stellen hoe de ontwikkeling die zich vanaf de 19e eeuw in het wethoudersambt heeft voltrokken voort is gezet en zal worden voortgezet onder een duaal regime.

5 Derksen, W., *Lokaal bestuur*, Den Haag 1996, p.37-39.

3 De wethouder in het heden

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven wij de veranderingen in de positie van de wethouder sinds de invoering van het dualisme. Daarbij gaan wij in het bijzonder in op de veranderingen in de positie van de wethouder ten opzichte van de raad, commissie en fractie, het college, het ambtelijk apparaat en de burgers. We sluiten dit hoofdstuk af met de conclusies die wij aan de onderzoeksresultaten verbinden.

3.2 Positie ten opzichte van de raad/commissie/fractie

Op de vraag of er zich veranderingen hebben voorgedaan in de positie van de wethouder ten opzichte van de raad (en raadscommissies) sinds de invoering van het dualisme, luidt het antwoord volgens de wethouders volmondig ja. Het realiseren van een eigenstandige positie van raad en college waarin ieder zijn eigen rol en verantwoordelijkheid heeft en de emancipatie van de raad waren dan ook de inzet van het dualisme. De vraag of er ook veranderingen zijn opgetreden in de positie van de wethouder ten opzichte van de fractie is minder eenduidig te beantwoorden. In deze paragraaf gaan wij specifiek op de veranderingen in deze relaties in.

Deel Column Elzinga, Binnenlands Bestuur 7 november 2003

Veel wethouders en gemeenteraden zijn nog zoekende naar de meest adequate verhouding tussen raad en college. Menig wethouder vindt dat de dualisering van het bestuur zijn positie ingewikkelder heeft gemaakt. Veel gemeenteraden zijn politieker gaan opereren, waardoor de eisen die aan het wethoudersambt worden gesteld hoger zijn geworden.

De veranderingen in de relatie tussen de wethouder en de raad, commissie en fractie blijken onder meer uit:

- De aanwezigheid en de rol van de wethouder in vergaderingen.
- De band tussen de wethouder en de fractie.
- De wijze waarop de raad zijn (nieuwe) rollen invult.

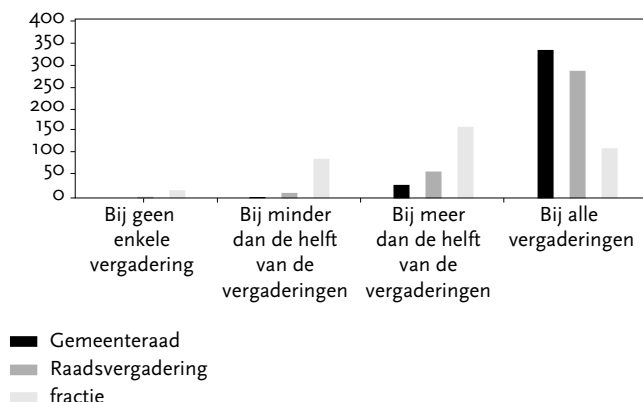
Aanwezigheid en rol bij vergaderingen

Uitgaande van de veronderstelling dat wethouders in de duale verhoudingen een minder actieve rol in raads- en commissievergaderingen vervullen en dat zij minder vaak bij fractievergaderingen aanwezig zijn, is hen in het onderzoek gevraagd aan te geven hoe vaak zij aanwezig zijn bij vergaderingen van de raad, de commissie (waarin het belangrijkste deel van hun portefeuille wordt behandeld) en de fractie en welke rol zij in die vergaderingen vervullen.

Met betrekking tot de aanwezigheid bij vergaderingen blijkt uit het onderzoek dat vrijwel alle wethouders (93%) bij alle vergaderingen van de gemeenteraad aanwezig zijn. Een minder groot aantal wethouders (81%) is aanwezig bij alle vergaderingen van de raadscommissie en een aanzienlijk kleiner aantal wethouders (30%) is aanwezig bij

alle vergaderingen van hun fractie. In de volgende grafiek is de frequentie van de aanwezigheid van wethouders bij deze vergaderingen weergegeven.

Kunt u aangeven hoe vaak u afgelopen jaar aanwezig bent geweest bij vergaderingen van de volgende gremia?

Voor de beantwoording van deze vraag maakt het geen verschil of de wethouder van voor of na 2002 is, hoe oud de wethouder is, of hij wel/geen raadslid is geweest en of hij wel/geen lijsttrekker is geweest. Het maakt wel uit van welke politieke partij de wethouder is en hoe groot de gemeente is. Ten aanzien van de politieke achtergrond van wethouders blijkt dat een enkele wethouder van PvdA, VVD, Groen Links en de categorie Overige partijen – die voor 76% uit lokale partijen bestaat – bij geen enkele of bij minder dan de helft van de raadscommissies aanwezig is. De wethouders van CDA, D66 en Christen Unie geven allen aan bij meer dan de helft of alle vergaderingen van de raadscommissies aanwezig te zijn. Ten aanzien van de gemeentegrootte geldt dat in grote gemeenten (vanaf 50.000 inwoners) relatief meer wethouders niet bij alle vergaderingen van de gemeenteraad aanwezig zijn. Voor hun aanwezigheid bij fractievergaderingen geldt dat 72% van de wethouders uit grote gemeenten (vanaf 50.000 inwoners) bij geen enkele of minder dan de helft van de vergaderingen aanwezig is tegenover 58% van de wethouders in kleine gemeenten (tot 50.000 inwoners).

De antwoorden op de vraag naar de rol die wethouders vervullen tijdens de vergaderingen van raad, commissie en fractie laten een opvallend patroon zien. In de fractievergaderingen vervult de wethouder doorgaans de rol van meediscussiërend deelnemer (64% van de wethouders geeft aan deze rol te vervullen). In de commissievergaderingen is de wethouder ook meestal meediscussiërend deelnemer, maar het percentage wethouders dat deze rol zegt te vervullen is kleiner: 55%. In de raadsvergaderingen is de wethouder doorgaans informierend deelnemer (volgens 49% van de wethouders).

Ook met betrekking tot de rol die wethouders vervullen in de vergaderingen van de gemeenteraad doen zich significante verschillen voor per politieke partij. De meeste

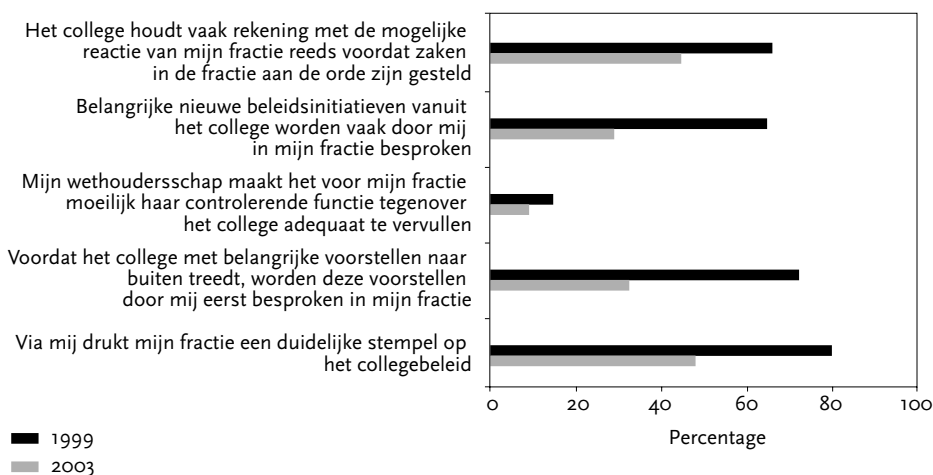
wethouders geven aan de rol van informierend deelnemer te vervullen, maar relatief veel wethouders van Groen Links en Christen Unie vervullen een actievere rol, namelijk die van informierend en meediscussiërend deelnemer aan de gemeenteraadsvergaderingen.

Het patroon in de aanwezigheid bij vergaderingen en de rol in vergaderingen is dus omgekeerd evenredig: in de vergaderingen van het gremium waar de wethouders het minst bij aanwezig zijn – de fractie – vervullen zij de meest actieve rol, namelijk die van meediscussiërend deelnemer. Verder lijkt het juist te veronderstellen dat de aanwezigheid vooral wordt bepaald door het belang van de vergadering. Blijkbaar vinden wethouders het minder belangrijk om in de fractie aanwezig te zijn of heeft de fractie te kennen gegeven ook regelmatig zonder de wethouder te willen vergaderen. In de volgende paragraaf gaan wij dieper in op de band tussen wethouder en fractie.

Band tussen wethouder en fractie

Om de veranderingen in de relatie tussen de wethouder en de fractie nader te kunnen duiden, is onderzocht in hoeverre wethouders belangrijke onderwerpen uit hun portefeuille voorbespreken met collega-wethouders en de voorzitter en/of leden van de fractie en de raadscommissie(s). Uit het onderzoek blijkt dat wethouders belangrijke onderwerpen uit hun portefeuille zelden voorbespreken met de voorzitters en leden van relevante raadscommissies. Deze spelen blijkbaar vooral een procedurele rol. Inhoudelijke voorbesprekingen vinden vaker plaats met collega-wethouders en (minder vaak) met fractievoorzitters. De van oudsher zo sterke band tussen wethouder en fractie heeft aan kracht ingeboet, zoals ook blijkt uit de grote verschillen in percentages wethouders dat in 1999 en 2003 de stellingen in de volgende grafiek onderschrijft.

Instemming met enkele uitspraken over relatie tussen wethouder en fractie (% waar)

Bij de beantwoording van deze vraag maakt het niet uit of de wethouder van voor of na 2002 is, hoe oud hij is, van welke politieke partij hij is en hoe groot de gemeente is. Er blijken wel significante verschillen op te treden wanneer wordt nagegaan of de wethouder wel/geen raadslid is geweest voor zijn wethouderschap en of de wethouder wel/geen lijsttrekker is geweest bij de laatste verkiezingen. Voor de stelling "het college houdt vaak rekening met de mogelijke reactie van mijn fractie, reeds voordat zaken in de fractie aan de orde zijn gesteld" geldt dat wethouders die raadslid zijn geweest deze stelling veel vaker onderschrijven dan wethouders die geen raadslid zijn geweest. En met betrekking tot de stellingen "voordat het college met belangrijke voorstellen naar buiten treedt, worden deze voorstellen door mij eerst besproken in mijn fractie" en "mijn wethouderschap maakt het voor mijn fractie moeilijk haar controlerende functie tegenover het college adequaat te vervullen" blijkt dat wethouders die lijsttrekker zijn geweest deze vaker met niet waar beantwoorden.

Het beeld dat uit het hiervoor staande naar voren komt, geeft aan dat de ontvlechting van raad en college daadwerkelijk vorm heeft gekregen in de praktijk. Zelfs als het gaat om de relatie tussen fractie en wethouder is een grotere afstand waarneembaar. Toch geeft de helft van de wethouders aan dat de fracties die een wethouder leveren een informatievoorsprong hebben ten opzichte van fracties zonder wethouder. En in het geval dat de fractie en de wethouder het oneens zijn over een collegevoorstel, geeft een ruime meerderheid van de wethouders (72%) aan dat de fractie hun standpunt dan meestal volgt.

De strikte scheiding tussen fractie en wethouder die bij de invoering van het dualisme nog wel eens werd gehanteerd, is inmiddels in veel gevallen niet werkbaar bevonden en terzijde geschoven. Met de normalisering van de nieuwe verhoudingen lijkt een meer volwassen relatie tussen wethouder en fractie te ontstaan. Over het contact tussen wethouder en fractievoorzitter wordt in het algemeen niet ingewikkeld gedaan. "Het blijft immers politiek", zo zei een wethouder gedurende het interview.

Deel column Anneke van Dok, burgemeester Vlissingen, VNG-magazine 7 november 2003

Het dualisme heeft in Vlissingen zijn eerste slachtoffer geëist: de wethouder ruimtelijke ordening houdt het per 1 november na 13 jaar trouwe dienst voor gezien, omdat hij voortzetting van zijn bestuurswerk niet zinvol vindt in de huidige bestuursstijl. Er is geen sprake van een acuut conflict of een directe aanleiding, maar van een weloverwogen keuze. In de afgelopen anderhalf jaar is de bestuurscultuur levendiger en spannender geworden voor raadsleden. Voor wethouders met verantwoordelijkheid voor grote dure projecten betekende dit ook: verlies aan bestuurlijke slagkracht en het gevoel niet meer volledig te kunnen rekenen op steun van de eigen en coalitiefracties wanneer je je nek moet uitsteken vooruitlopend op politieke discussies... zij bekleden een kwetsbare en vooruitgeschoven positie.

De raad in een nieuwe rol?

Ook de veranderingen in de rol van de gemeenteraad zijn onderzocht. Daarbij is de wethouders om een rapportcijfer gevraagd voor de wijze waarop de raad zijn kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol vervult. De gemiddelde rapportcijfers zijn respectievelijk een 5,1, een 5,6 en een 6.

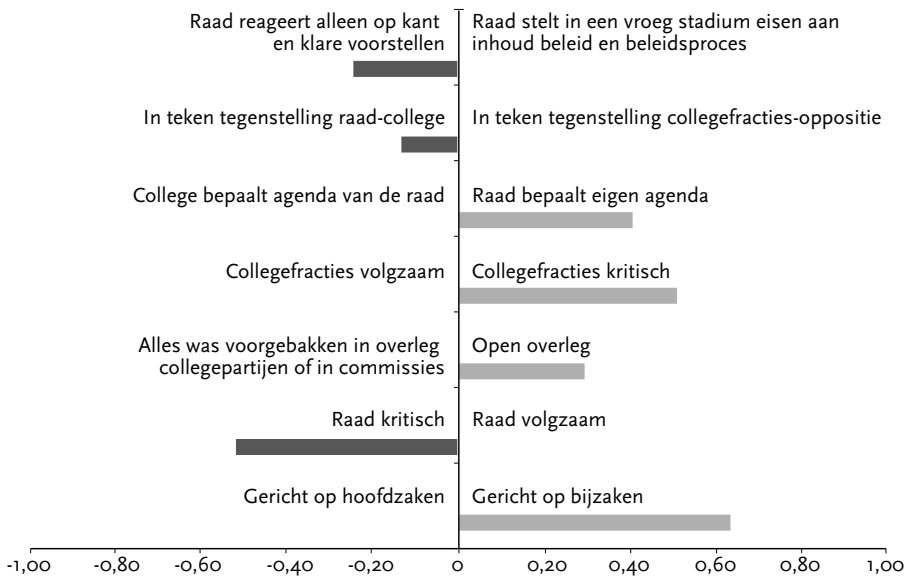
De raad heeft volgens de wethouders de meeste moeite met zijn kaderstellende rol. "Bij kaderstelling denkt de raad het beleid zelf te moeten maken en gaat op de stoel van de ambtenaren zitten", aldus een wethouder in de interviews. Andere wethouders geven aan de raad te ondersteunen bij de kaderstelling door met startnotities en concept beleidsnota's te werken. Hoe dan ook bemoeit de raad zich volgens de wethouders nog te veel met details. Volgens één van onze gesprekspartners is de perceptie van wethouders dat de raad zich meer op details richt te verklaren doordat "hij meer op zijn vingers wordt gekeken". Een andere gesprekspartner geeft aan dat: "De details krijgen aandacht omdat de raad zich de baas is gaan voelen maar tegelijkertijd onmachtig is de hoofdlijn te houden".

Dat hangt volgens de wethouders wellicht samen met de wijze waarop de raad zijn controlerende rol invult. In de nieuwe verhoudingen tussen raad en wethouders is de nadruk sterk op het afleggen van verantwoording komen te liggen. Dat uit zich voornamelijk in het tussentijds en achteraf stellen van gedetailleerde vragen aan de wethouder. De druk van de raad op de wethouder loopt volgens sommige wethouders zo hoog op dat zij spreken van "een afrekencultuur en een machtsstrijd".

In het kader van zijn volksvertegenwoordigende rol zou de raad volgens de wethouders meer "naar buiten" moeten om in overleg met bewoners en maatschappelijke organisaties te treden. De wethouders geven in de interviews echter aan dat de raad veel tijd aan vergaderingen binnenshuis besteedt en dus weinig tijd heeft om naar buiten gaan. Dit komt onder meer doordat de raad veel tijd nodig heeft om over de organisatie en procedurele invulling van zijn rollen en verantwoordelijkheden te discussiëren.

Kijkend naar de plenaire debatten van de raad, hebben wij de wethouders gevraagd om aan te geven in hoeverre die aan een aantal kenmerken voldoen. Uit de volgende grafiek blijkt dat naar de mening van de wethouders de raadsdebatten nog het nodige te wensen over laten. Niettemin is in hun ogen op een aantal punten wel winst geboekt. Wethouders geven bijvoorbeeld aan dat de raad vaker zijn eigen agenda bepaalt, dat de raad in zijn geheel en de collegefracties in het bijzonder kritischer zijn en dat er vaker sprake is van open overleg in de raad dan in de monistische verhoudingen.

Typering raadsdebatten in de gemeente (van -1 afgenomen tot +1 toegenomen)

Bij de beantwoording van deze vraag is het niet relevant of de wethouder van voor of na 2002 is, of hij wel/geen raadslid is geweest en of hij wel/geen lijsttrekker is geweest. De gemeentegrootte, politieke partij en leeftijd van de wethouder leiden wel tot significante verschillen bij de beantwoording. Met betrekking tot de agendering van de raad blijkt dat jongere wethouders (tot en met 45 jaar) vinden dat het college de agenda van de raad bepaalt en dat oudere wethouders (vanaf 46 jaar) van mening zijn dat de raad zijn eigen agenda bepaalt. Ook de politieke achtergrond van wethouders laat verschillen zien bij de agendering van de raad. De meeste partijen neigen meer naar agendering door de raad zelf, maar de meeste wethouders van PvdA en Christen Unie vinden dat het college de agenda voor de raad bepaalt.

Verder geven de wethouders in het verlengde van de vorige constatering aan dat de voorkeuren van het college en van de collegefracties doorgaans nog steeds de meeste invloed hebben op de inhoud van raadsbesluiten. Toch is de raad volgens onze gesprekspartners veel kritischer geworden. Eén van hen verwoordt het in de interviews als volgt: "De raad is geen kopieerapparaat". Een ander zegt: "Wethouders moeten zich realiseren dat nu eenmaal niet alle voorstellen overgenomen zullen worden. Ik schaaak op 20 borden tegelijk met de raad, als ik op met jou op 20 borden zou schaken en je verliest op alle borden wil je niet schaken. Daarom moet je af en toe verliezen, remise aanbieden of een partij laten rusten."

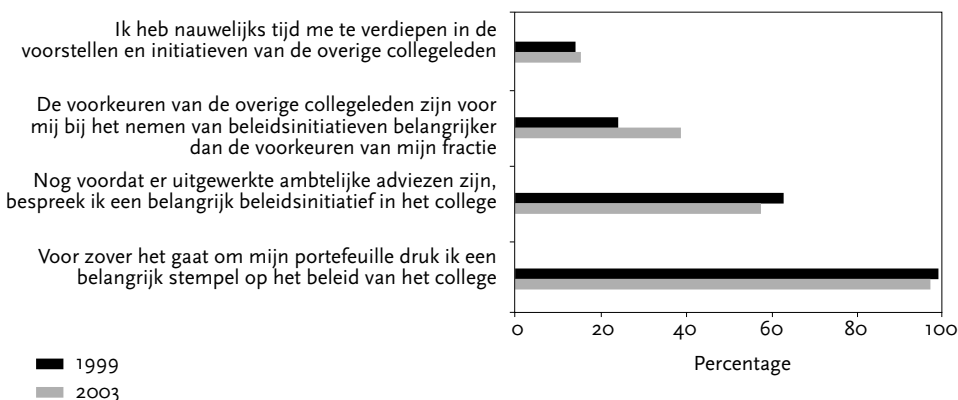
3.3 Positie in het college

Ook de veranderingen in de relatie tussen de wethouder en het college sinds de invoering van het dualisme zijn onderzocht. Daarbij is in de eerste plaats bekeken hoe belangrijk wethouders de verschillende taken van het college vinden. Daaruit blijkt dat

zij het uitvoeren van raadsbesluiten en het afleggen van verantwoording aan de gemeenteraad zeer belangrijke taken van het college vinden. Andere taken – zoals het vertegenwoordigen van burgers in hun gemeente en het leiding geven aan het ambtelijk apparaat – vinden zij ook belangrijk, maar in verhouding minder belangrijk dan de eerstgenoemde taken. Hieruit blijkt een sterke gerichtheid van het college op de raad. Dit is mede terug te voeren op de versterkte positie van de raad die het initiatief neemt om het college vaker ter verantwoording te roepen. Toch zijn hierin geen grote verschuivingen opgetreden sinds 1999.

Vervolgens is in kaart gebracht hoe de wethouders opereren in het college. In onderstaande grafiek is weergegeven of de wethouders het eens zijn met de stellingen, waarbij ook de scores uit 1999 zijn opgenomen, zodat het verschil in de tijd zichtbaar wordt.

Instemming met enkele uitspraken over de verhoudingen in college (% waar)

Uit de grafiek blijkt dat de wethouders de voorkeuren van overige collegeleden bij het nemen van beleidsinitiatieven belangrijker vinden dan de voorkeuren van hun fractie. Hieruit kan worden afgeleid dat de afstemming binnen het college van groter belang is geworden sinds de invoering van het dualisme. Dit wordt door de wethouders in de interviews onderschreven. Een wethouder zegt in het interview: "Het dualisme heeft het college dichter bij elkaar gebracht".

Bij de beantwoording van de stellingen zoals weergegeven in bovenstaande grafiek doen zich geen significante verschillen voor, behalve wanneer het onderscheid tussen wethouders van voor en na 2002 wordt gemaakt. Met betrekking tot de stelling "voor zover het gaat om mijn portefeuille druk ik een belangrijke stempel op het beleid van het college" geven meer wethouders van voor 2002 dan van na 2002 aan het met de stelling eens te zijn. Dit heeft wellicht te maken met het aantal jaren ervaring van de wethouder en de positie die hij zodoende heeft opgebouwd in het college.

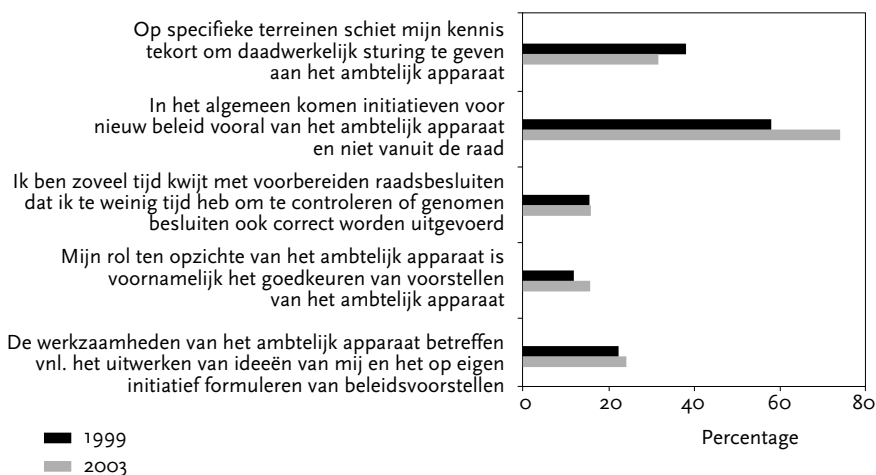
De onderlinge afstemming tussen wethouders in het college blijkt ook uit het feit dat 45% van de wethouders aangeeft dat de overige collegeleden zich regelmatig met zijn portefeuille bemoeien, ook als het niet direct raakt aan hun eigen portefeuille. Toch is er volgens 86% van de wethouders doorgaans voldoende ruimte om een minderheidsstandpunt in te nemen en heeft de portefeuillehouder volgens de helft van de wethouders (57%) doorgaans de meeste invloed op de inhoud van een raadsbesluit. Ten opzichte van 1999 zijn hierin geen grote verschuivingen zichtbaar.

3.4 Positie ten opzichte van het ambtelijk apparaat

Er zijn weinig veranderingen vast te stellen met betrekking tot de positie van de wethouder ten opzichte van het ambtelijk apparaat sinds de invoering van het dualisme. Het lijkt erop dat de contacten van wethouders met ambtenaren indirecter zijn geworden. Weliswaar geeft de helft van de wethouders (59%) aan doorgaans rechtstreeks met individuele ambtenaren contact te hebben; in 1999 was dit percentage aanzienlijk hoger, namelijk 73%. En het percentage wethouders dat aangeeft indirect, via het afdelingshoofd of de directeur contact te hebben met ambtenaren is gegroeid van 26% in 1999 tot 35% in 2003. De meerderheid van de wethouders (89%) zegt daarentegen dat het karakter van de gesprekken met ambtenaren redelijk informeel is.

Met betrekking tot de relatie tussen de wethouder en het ambtelijk apparaat zijn in onderstaande grafiek een aantal stellingen opgenomen. Daarbij is aangegeven of de wethouders deze stellingen onderschrijven; in 2003 en in 1999.

Instemming met enkele uitspraken over de relatie bestuurders - ambtelijke organisatie (% waar)

Uit de grafiek blijkt dat het percentage wethouders dat de stelling "in het algemeen komen initiatieven voor nieuw beleid vooral van het ambtelijk apparaat en niet vanuit de raad" sinds de invoering van het dualisme flink is toegenomen. Ons vermoeden is

dat dit meer zegt over de wijze waarop de raad functioneert in het duale bestel dan over de relatie tussen de wethouder en het ambtelijk apparaat.

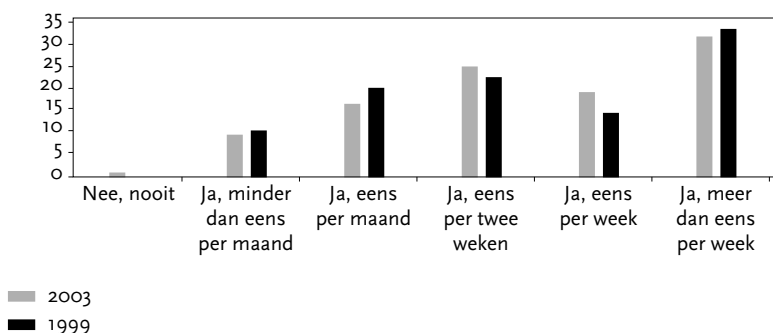
Bij de beantwoording van deze stellingen is gebleken dat het uitmaakt of een wethouder van voor of na 2002 is en hoe oud de wethouder is. Meer wethouders van na 2002 dan van voor 2002 onderschrijven de stelling "op specifieke terreinen schiet mijn kennis tekort om daadwerkelijk sturing te geven aan het ambtelijk apparaat". Ook dit lijkt ons te wijten aan hun minder grote ervaring als wethouder. En wethouders vanaf 46 jaar zijn het relatief vaker eens met de stelling "mijn rol ten opzichte van het ambtelijk apparaat is voornamelijk het goedkeuren van voorstellen van het ambtelijk apparaat".

3.5 Positie ten opzichte van burgers

Met de intrede van "de wethouder van buiten de raad" is de wethouder niet langer per definitie een rechtstreeks door het volk gekozene. De helft van de wethouders (50%) onderschrijft de stelling dat de betekenis van de wethouder als volksvertegenwoordiger door de invoering van het dualisme is afgenomen. Betekent dit nu ook dat er zich in de praktijk sinds 2002 veranderingen hebben voorgedaan in de positie van de wethouder ten opzichte van burgers?

Uit het onderzoek blijkt dat de helft van de wethouders (51%) een eigen spreekuur heeft waar burgers gebruik van kunnen maken. Daarnaast geven vrijwel alle wethouders (96%) aan zelfstandig (dus niet in collegeverband) contact te hebben met groepen burgers. Zoals uit onderstaande grafiek blijkt, varieert de frequentie van dit contact met groepen burgers. In vergelijking met 1999 zijn er geen grote verschuivingen opgetreden in de frequentie van het contact tussen wethouders en groepen burgers. Ook dit is in de volgende grafiek weergegeven.

Heeft u als wethouder zelfstandig contact met groepen burgers? (in percentages)

Bij de beantwoording van deze vraag valt het op dat wethouders uit kleinere gemeenten (tot 50.000 inwoners) vaker aangeven nooit of minder dan eens per maand zelfstandig contact te hebben met groepen burgers. Het maakt niet uit of de wethouders van voor of na 2002 zijn, hoe oud ze zijn, welke politieke achtergrond ze hebben, of ze wel/geen raadslid waren en of ze wel/geen lijsttrekker waren.

In de contacten met burgers vinden wethouders het belangrijk om inzicht te krijgen in de opvattingen van burgers over te nemen besluiten van het bestuur, om besluiten van het bestuur uit te leggen of te rechtvaardigen en om inzicht te krijgen in de effecten van door het bestuur genomen maatregelen. Ook hierin zijn sinds 1999 geen grote verschuivingen opgetreden.

Uit het hiervoor staande blijkt dat zich geen grote veranderingen hebben voorgedaan in de positie van de wethouder ten opzichte van burgers sinds de invoering van het dualisme. Wij hebben de indruk dat het steeds weer hameren op de volksvertegenwoordigende rol van de raadsleden er wel voor heeft gezorgd dat voor beide gremia (maar blijkens het onderzoek in ieder geval voor wethouders) de rolverdeling duidelijker is geworden.

3.6 Conclusies over de wethouder in het heden en verleden

In de voorgaande paragrafen hebben wij de veranderingen in de positie van de wethouder ten opzichte van het college, de raad, commissie en fractie, het ambtelijk apparaat en de burgers geschetst. In deze paragraaf trekken wij conclusies met betrekking tot de positie van de wethouder op basis van het onderzoek dat wij hebben uitgevoerd. Het volgende hoofdstuk – waarin de wethouder in de toekomst centraal staat – bevat aanbevelingen om de positie van de wethouder te verbeteren, mede in het licht van de komst van de direct gekozen burgemeester. In deze paragraaf beantwoorden wij de eerste twee onderzoeksvragen, te weten:

- Hoe zag de positie van de wethouder er door de jaren heen en voorafgaand aan de invoering van het duale bestel uit?
- Welke veranderingen hebben zich voorgedaan in de positie van de wethouder sinds de invoering van het dualisme in gemeenten? En hoe heeft de wethouder deze veranderingen zelf ervaren?

De positie van de wethouder vóór de invoering van het dualisme

Het wethouderschap in Nederland heeft zich ontwikkeld tot een gezaghebbende positie in het openbaar bestuur waarbij door de jaren heen het ambt van wethouder steeds zichtbaarder is geworden: van de assistent van halverwege de 19^e eeuw tot een stevig politiek bestuurder in de hedendaagse tijd. Het is moeilijk te zeggen of de opbouw van de verzorgingsstaat daaraan een niet geringe bijdrage heeft geleverd of dat de sterkere positie van de wethouders de verzorgingsstaat heeft helpen opbouwen. In ieder geval hebben beide ontwikkelingen ontegenzeggelijk plaatsgevonden. Wethouders werden en worden in gemeenten alom erkend als politieke leiders en anderzijds was de maakbaarheid van de samenleving een nadrukkelijk onderdeel van de tijdgeest van de jaren zestig en zeventig. En de maakbaarheid op lokaal niveau was voor burgers direct zichtbaar, bijvoorbeeld in de zin van woningbouw en de aanleg van infrastructuur. Concluderend kan gesteld worden dat de wethouder – in het bijzonder de wethouders Ruimtelijke Ordening en Sociale Zaken – zich in de periode voor de invoering van de dualisering heeft ontwikkeld tot een goed zichtbare functionaris van het gemeentebestuur. Met recht kan dus gezegd worden dat de wethouder zich van assistent van de burgemeester tot beeldbepalend politicus heeft ontwikkeld.

De positie van de wethouder ná de invoering van het dualisme

En dan wordt het dualisme ingevoerd. Uit het onderzoek blijkt dat er zich na de invoering van het dualisme daadwerkelijk grote veranderingen hebben voorgedaan in het lokale openbaar bestuur. De vraag is dan natuurlijk of deze veranderingen volgens de wethouders sporen met de effecten die beoogd werden met de invoering van het dualisme. Is de kwaliteit van het bestuur verbeterd? Is de afstand tussen burger en bestuur verkleind? Zijn de onderlinge posities van raad en college beter gemarkeerd?

Voordat we deze vragen beantwoorden, is het van belang ons te realiseren dat niet alleen de dualisering tot veranderingen in het lokale bestuur heeft geleid. Ook de verkiezingsuitslag van 2002, waarbij de leefbare en lokale partijen veel aanhang wonnen, heeft grote invloed gehad op het politieke landschap. Een grote hoeveelheid nieuwe raadsleden deed na de verkiezingen van 2002 zijn intrede in de Nederlandse gemeenten. Wethouders geven in de interviews aan dat dit zowel positieve als negatieve effecten heeft gehad. De veranderingen in de politieke verhoudingen leidden in toenemende mate tot een afscheid van het monisme dat door sommigen als synoniem werd gezien met de verfoeide achterkamertjespolitiek. De hoge mate van vernieuwing in de gemeenteraden heeft echter ook gezorgd voor het wegvallen van een deel van het collectief geheugen, hetgeen in sommige gemeenten van invloed is geweest op de omgangsvormen. In de interviews noemen wethouders voorbeelden van gemeenten waar bepaalde omgangsvormen in het ongereede zijn geraakt met alle gevolgen van dien. De veranderingen in het lokale bestuur in het algemeen en in de positie van de wethouder in het bijzonder zijn dus niet uitsluitend aan de invoering van het dualisme toe te schrijven.

Twee jaar na de ingangsdatum van de dualisering geeft de wethouder gemiddeld een 5,3 voor de invoering van het dualisme. 28% van de respondenten geeft een rapportcijfer van een 4 of lager en 22% van de respondenten geeft een 7 of hoger; de rest geeft een rapportcijfer tussen de 4 en de 7. Uit het onderzoek blijkt dat wethouders vinden dat de invoering van het dualisme op hoofdlijnen tot de volgende veranderingen heeft geleid:

- 1 De afstand tussen raad en college is merkbaar toegenomen.
- 2 De wethouders voelen zich niet erg senang bij het dualisme en twifelen aan het daadwerkelijk bereiken van alle beoogde effecten.

Wethouders geven in de interviews aan dat er nog geen sprake is van een nieuw evenwicht tussen raad en college. De verandering is nog bezig zich te voltrekken (is zelfs nog maar net begonnen) en het is lastig te bepalen wat het nieuwe evenwicht zal zijn, temeer daar dat mede afhankelijk is van de bestuurscultuur en de persoonlijkheid van de politici. Het dualisme is nog niet voldoende uitgekristalliseerd. Gezien datgene wat de invoering van het nieuwe stelsel losmaakt, is het vanuit veranderkundig oogpunt te verwachten dat er minimaal twee raadsperiodes nodig zullen zijn om een nieuw evenwicht te bereiken tussen raad en college. Wethouders en gemeenteraden zijn nog op zoek naar hun rollen. Dit leidt er in de praktijk toe dat in gemeenten waar al eerder wat aan de hand was, het nu sneller tot escalatie komt waarbij dualisme verwordt tot

een gevecht. "Duellisme in plaats van dualisme", zoals een wethouder het uitdrukte. Een ander zei: "Dualisme lijkt te verworden tot: we mogen lekker tegen onze wethouder stemmen".

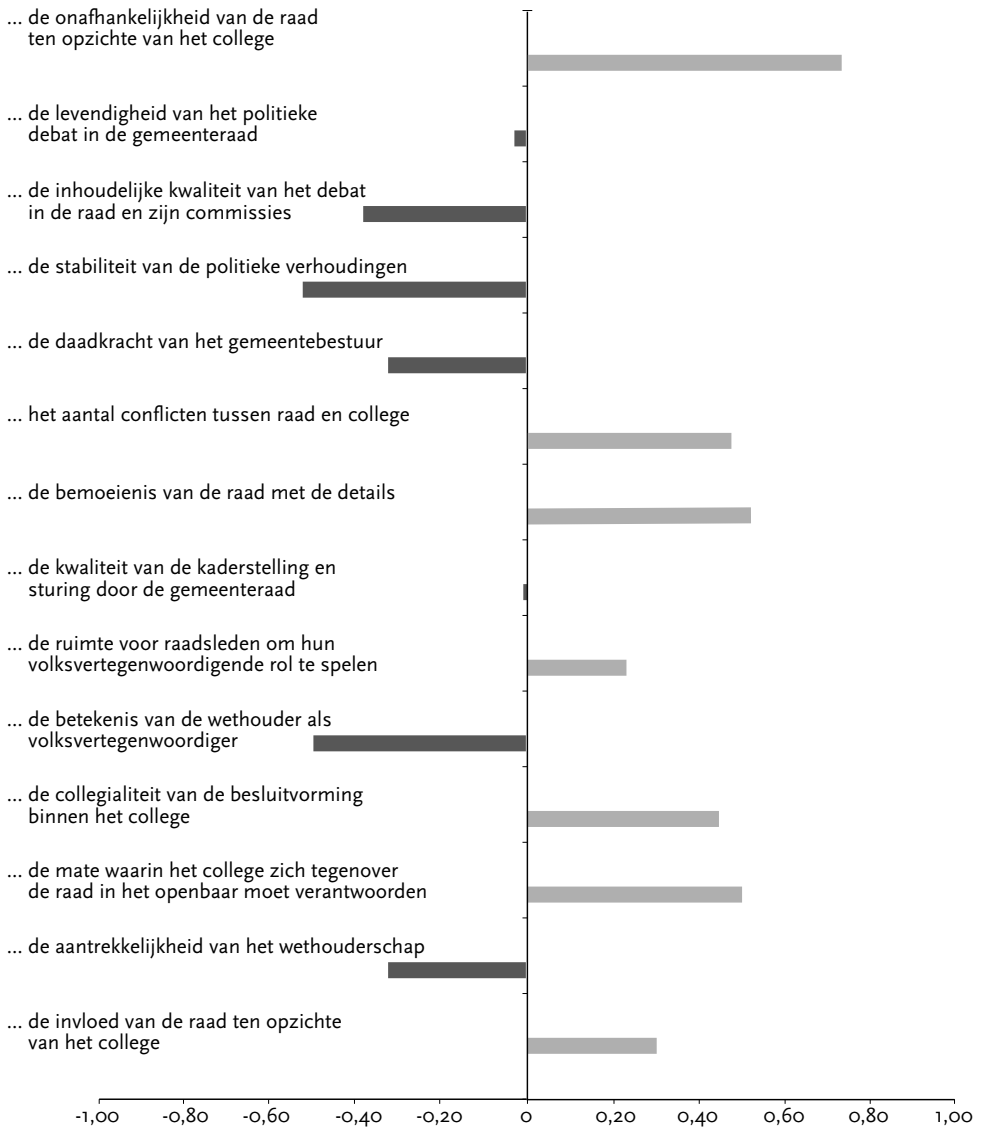
Over het geheel genomen is volgens de wethouders wel te herkennen dat de raad zich onafhankelijker opstelt ten opzichte van het college (zie paragraaf 3.2). Daarnaast is volgens de wethouders de verknoping van fractie en wethouder verminderd (zie eveneens paragraaf 3.2). Dat uit zich bijvoorbeeld in het feit dat politieke leiders steeds vaker in de raad zitten (zie paragraaf 1.2). Verder is de werking van beide gremia als entiteiten vergroot, dat wordt vooral duidelijk als het gaat om de versterkte collegialiteit van het college (zie paragraaf 3.3). De veranderingen voor de wethouder bewegen zich met name op het terrein van de relatie met de raad en in het college (zie paragrafen 3.2 en 3.3). In de relatie met de burgers en de ambtenaren is volgens de wethouders weinig veranderd (zie paragrafen 3.4 en 3.5).

Het vorenstaande wordt door wethouders onderstreept als we hen vragen tot welke effecten de invoering van de dualisering in hun gemeente heeft geleid. In de grafiek op pagina 33 zijn die effecten weergegeven. De grafiek bevat de effecten die volgens wethouders voortvloeien uit de invoering van het dualisme. De gegevens in deze grafiek geven de effecten *per saldo* weer. Hierna geven we de precieze percentages aan van wethouders die vinden dat het is toegenomen, afgenomen of gelijk gebleven.

Met betrekking tot de verhoudingen tussen raad en college valt op dat 73% van de wethouder vindt dat de onafhankelijkheid van de raad ten opzichte van het college (sterk) is toegenomen. Ook is 43% van de wethouders van mening dat de invloed van de raad ten opzichte van het college is toegenomen, terwijl 20% van de wethouders vindt dat die invloed is afgenomen. Daarnaast geeft 55% van de wethouders aan dat de mate waarin het college zich tegenover de raad in het openbaar moet verantwoorden (sterk) is toegenomen. 48% van de wethouders vindt dat het aantal conflicten tussen raad en college (sterk) is toegenomen, terwijl 47% van mening is dat dit gelijk is gebleven. In lijn met het voorgaande geeft 48% van de wethouders aan dat de stabiliteit van de politieke verhoudingen is afgenomen, terwijl 44% vindt dat die gelijk is gebleven.

Met betrekking tot de raad als afzonderlijke entiteit valt op dat 49% van de wethouders vindt dat de bemoeienis van de raad met details (sterk) is toegenomen. Overigens is 41% van de wethouders van mening dat dit gelijk is gebleven. Daarnaast geeft 39% van de wethouders aan dat de kwaliteit van de kaderstelling en sturing door de raad gelijk is gebleven, terwijl 30% van de wethouders vindt dat dit (sterk) is afgenomen en 31% van de wethouders vindt dat dit (sterk) is toegenomen. Tot slot is 46% van de wethouders van mening dat de inhoudelijke kwaliteit van het debat in de raad en zijn commissies (sterk) is afgenomen, tegenover 40% van de wethouders die vindt dat dit gelijk is gebleven. En voor het college als afzonderlijke entiteit geldt dat 43% van de wethouders van mening is dat de collegialiteit van de besluitvorming binnen het college (sterk) is toegenomen, terwijl 54% aangeeft dat dit gelijk is gebleven.

Kunt u aangeven tot welk effect de invoering van dualisme in uw gemeente heeft geleid?
(van -1 afgenomen tot +1 toegenomen)

Verder valt het op dat de helft van de wethouders vindt dat de betekenis van de wethouder als volksvertegenwoordiger (sterk) is afgenomen, terwijl 44% aangeeft dat de ruimte voor raadsleden om hun volksvertegenwoordigende rol te vervullen, (sterk) is toegenomen. Al met al vindt 47% van de wethouders dat de aantrekkelijkheid van het wethouderschap (sterk) is afgenomen, tegenover 36% van de wethouders die vindt dat dit gelijk is gebleven. In het algemeen vindt 45% van de wethouders dat de daadkracht van het gemeentebestuur (sterk) is afgenomen, terwijl 16% aangeeft dat dit is toegenomen.

Sommige effecten sluiten beter aan op de bedoelingen van het dualisme dan andere effecten. Vanuit het perspectief van de dualisering kunnen de volgende effecten als pluspunten worden aangeduid, passend bij de bedoelingen van het dualisme: de toename van de onafhankelijkheid van de raad ten opzichte van het college, de toename van de ruimte voor raadsleden om hun volksvertegenwoordigende rol te vervullen, de toename van de collegialiteit van de besluitvorming binnen het college, de toename van de mate waarin het college zich tegenover de raad in het openbaar moet verantwoorden en de toename van de invloed van de raad ten opzichte van het college. Deze meningen van wethouders worden overigens ook ondersteund door andere meer feitelijke cijfers uit het onderzoek over de aanwezigheid van de wethouder in vergaderingen (zie paragraaf 3.2).

De overige effecten zijn in meer of mindere mate – gezien vanuit de bedoelingen van het dualisme – minpunten. Een lagere kwaliteit van het inhoudelijk debat, een verminderde daadkracht van het gemeentebestuur en de toegenomen aandacht van de raad voor details passen immers niet in het dualisme.

Concluderend kan worden gesteld dat wethouders in het algemeen niet positief zijn over hun rol en positie in het dualistische stelsel. Zij vinden de raad lastig en zijn bovendien somber gestemd over het functioneren van de raad. Wethouders hebben niet de regie over de verandering en spreken hun ergernis uit over de huidige politieke verhoudingen. Zij voelen zich soms zelfs op een zijspoor gerangeerd. Volgens deze wethouders gaan de discussies nu vaak over de vraag wie de macht heeft – de raad of het college – en over de mogelijke technisch-instrumentele vormgeving van de nieuwe verhoudingen. De discussie gaat veel minder over ieders eigen verantwoordelijkheid en positie en over 'de versterking van het lokaal bestuur' als zodanig. Daarmee lijken de beoogde effecten van het dualisme volgens de wethouders nog niet te zijn bereikt.

Er is echter ook een groep wethouders die veel minder moeite heeft met de verandering. Bepalend hiervoor lijken de persoonlijke vaardigheden, het procesinzicht en de flexibiliteit waarmee met veranderingen kan worden omgegaan (en daarmee de bestuursstijl van de wethouder) te zijn. Antwoorden op vragen als hoe vaardig iemand is en hoe flexibel er op veranderingen kan worden ingespeeld, lijken het functioneren van de wethouder in het duale bestel te bepalen. "Wethouders die op de oude manier doorgaan als autocratisch bestuurder komen bij een kritische raad in de problemen", aldus een wethouder.

3.7 Aanbevelingen voor de wethouder in het duale stelsel

In het voorgaande hebben we beschreven hoe de wethouders tegen hun rol en positie in het duale stelsel aankijken. De focus die bij de invoering van het dualisme is gelegd op de raad heeft ertoe geleid dat de als gevolg daarvan sterk veranderde positie van de wethouder onderbelicht is gebleven. Overigens was het versterken van de positie van de wethouder ook niet het doel van het dualisme. Het feit dat wethouders zich soms op een zijspoor gerangeerd voelen achten wij echter geen goede ontwikkeling. Het is juist van belang dat de verschillende gemeentelijke actoren zich samen richten op het realiseren van een zo hoog mogelijk kwaliteitsniveau. Daarvoor hebben zij samen een morele verantwoordelijkheid die uitstijgt boven politieke scheidslijnen of duale verhoudingen.

Ook historisch gezien vinden wij dat de kracht en positie die de wethouder door de jaren heen heeft opgebouwd zeer waardevol. De bestuurskracht van gemeenten is door de jaren heen voor een belangrijk deel op de wethouder terug te voeren. Kenmerkend voor een democratische rechtsstaat zijn evenwel effectieve checks and balances: tegenover krachtige wethouders behoort een krachtige raad te staan. De dualisering beoogt met het oog hierop de kaderstellende en de controlerende functie van de raad te versterken. Een krachtige raad is daarom met het oog op de kwaliteit van het lokaal bestuur van groot belang. Wezenlijk is dan echter wel dat tussen raad en college een constructieve relatie ontstaat. De sleutel daartoe ligt in wederzijds respect. De raad moet het college in staat stellen de uitvoering ter hand te nemen zonder constant over de schouder mee te willen kijken, maar dat impliceert wel dat het college de raad zo informeert en verantwoording aflegt dat de raad ook kaders kan stellen en kan controleren. Voor het college is het daarbij zaak te onderkennen dat constructieve kritiek vanuit de raad een welkome bijdrage levert aan de verbetering van de kwaliteit van het bestuur. Voor de raad is het van belang te beseffen dat openheid en daarmee de mogelijkheden tot constructieve kritiek slecht gedijen in een afrekencultuur.

De toegenomen afstand tussen fractie en wethouder en de verschuiving van het politiek leiderschap naar de raad zijn ontwikkelingen die in het dualisme passen. Datzelfde geldt voor de toegenomen collegialiteit van het college. Ze hebben wel tot effect dat de positie van de wethouder diffuser wordt voor de burgers bij wie de behoefte aan leiderschap is toegenomen.

Gezien de resultaten van het onderzoek proberen wij met onderstaande aanbevelingen aanknopingspunten te bieden om de wethouder en de raad in een constructieve verhouding met elkaar te laten functioneren. Het is van belang dat de wethouder in een duaal stelsel met collegiaal bestuur een eigen positie heeft en houdt. Naar ons oordeel liggen de aanknopingspunten daarvoor met name in de cultuur:

- *Voor de raad.* Uit ons onderzoek blijkt dat in veel gemeenten de raad en de wethouders met een zekere krampachtigheid met elkaar omgaan. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in de discussie met betrekking tot de aan- of afwezigheid van wethouders bij vergaderingen van raad en commissie. Wij adviseren gemeenteraden om wethouders als een vanzelfsprekende partner te betrekken bij hun beraadslagingen. Over de aard van hun inbreng kunnen dan uiteraard in de lokale verhoudingen passende nadere afspraken worden gemaakt.

In dit kader wijzen wij ook graag op artikel 69 lid 1 van de Grondwet waarin staat de ministers en de staatssecretarissen toegang hebben tot de vergaderingen van de Staten-Generaal en aan de beraadslaging kunnen deelnemen. Als dit voor deze functionarissen geldt, dan is het logisch dit ook voor wethouders te laten gelden met betrekking tot het bijwonen van raadsvergaderingen.

In het verlengde hiervan doen wij graag ook een structuuraanbeveling: het artikel 21 lid 2 uit de Gemeentewet⁶ waarin staat dat de raad de wethouders al dan niet op hun eigen verzoek moet uitnodigen voor hun vergadering getuigt van betutteling. In het

6 Het artikel luidt: "Een wethouder kan al dan niet op zijn verzoek door de raad worden uitgenodigd om in de vergadering aanwezig te zijn en aan de beraadslaging deel te nemen."

kader van de ontregeling zou het passend zijn dit artikel te schrappen en het aan gemeenten zelf over te laten hoe ze hiermee omgaan. Het bewuste artikel geeft een verkeerd signaal en roept op tot krampachtig gedrag. Het past niet in de gedachte dat de actoren samen verantwoordelijk zijn voor een beter bestuur in de gemeente.

- *Voor de wethouder:* Het lijkt er sterk op dat veel wethouders de dualisering vooral zien als een bedreiging van hun positie. Daardoor lijkt men soms blind voor de kansen die dualisering biedt voor een verbetering van de kwaliteit van het lokaal bestuur. Zoals uit het onderzoek blijkt zitten wethouders vaak ook in een lastig parket. Niettemin pakken sommigen echter wel de regie en helpen de raad om in een vroegtijdig stadium kaders aan te geven, anderen gebruiken de ruimte die de verbreding van de bestuursbevoegdheden hen biedt om de uitvoering ter hand te nemen. Elke wethouder zal daarin zijn eigen werkwijze volgen, maar een constructieve verhouding met de raad is hoe dan ook alleen te verkrijgen door erkenning van elkaars positie. Een scherp oog voor ieders verantwoordelijkheid, frequente aanwezigheid in raad en commissie en indien nodig het woord vragen zijn geen kenmerken van een monistische wethouder maar van een actieve wethouder. Wij vinden dat het nodig is te komen tot een professionalisering van de wethouder.

De Vernieuwingsimpuls zal daarom het komende jaar wethoudersbijeenkomsten organiseren, mede om inzicht te krijgen in de behoeftes die wethouders hebben qua ondersteuning. Met het oog hierop zou de oprichting van een wethoudersvereniging overwogen kunnen worden. Het is daarbij overigens wel zaak te bezien hoe een dergelijk initiatief zich verhoudt tot de bestuurdersverenigingen van de landelijke politieke partijen.

- *Voor politieke partijen.* Bij de rekrutering van wethouders is het van belang meer aandacht te schenken aan het profiel van de wethouder. Het opereren in een dual stelsel vraagt om stevige wethouders die politiek gevoel combineren met resultaatgerichtheid en collegialiteit. Het gezamenlijk vaststellen van een profiel door de raad kan een goede manier zijn om de gewenste wethouders te rekruteren.

- *Voor alle actoren in de gemeente.* De invoering van het dualisme is goed gegaan op die plekken waar raad, college en ambtenaren hun focus hebben gelegd op het verbeteren van het bestuur in de gemeente. Bij dualisme gaat het immers niet om het bestrijden van elkaar maar om het versterken van ieders rol. De wethouder dient de raad in staat te stellen kaders aan te geven, terwijl de raad het de wethouder mogelijk moet maken de uitvoering ter hand te nemen. Het is dan niet vreemd als de wethouder de raad wijst op bemoeienis met details terwijl de raad de wethouder duidelijk maakt dat hij niet binnen de kaders is gebleven.

Hierboven beschrijven we op welke wijze en binnen welke cultuur de verschillende actoren binnen het lokale bestuur hun werk zouden kunnen doen. Wij realiseren ons dat zo'n ideaalbeeld niet is voor te schrijven en vervolgens als vanzelf zou ontstaan. Wel zijn we er van overtuigd dat het nuttig is wanneer raden en wethouders zich meer bewust zouden zijn van hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een kwalitatief hoogwaardig lokaal bestuur en de Nederlandse traditie van collegiaal bestuur en de consensusdemocratie. Op basis daarvan kan met respect voor ieders eigen positie tot een effectief bestuur gekomen worden.

4 De wethouder in de toekomst

4.1 Inleiding

De ene verandering heeft zich nog niet voltrokken of de volgende verandering staat alweer voor de deur. Zoals uit het vorige hoofdstuk blijkt is het voor veel wethouders nog erg wennen waar het gaat om de gevolgen die de dualisering met zich meebrengt en de andere opstelling die dit van hen vraagt. Dit resulteert – zo blijkt uit het vorige hoofdstuk – in een wat negatieve houding bij de meerderheid van de wethouders. Toch komt – als de schijn niet bedriegt – de direct gekozen burgemeester er al aan. Een volgende fundamentele verandering in het lokale bestuurlijke landschap die mogelijk nog verdergaande gevolgen heeft voor de positie van de wethouder. We staan voor de fundamentele keuze hoe we de wethouder van de toekomst een positie geven in het lokaal bestuur. Naar ons oordeel is vooral ook de juridische verankering van de wethouder in de discussie van de gekozen burgemeester daarvoor essentieel.

In dit hoofdstuk bezien wij de mogelijke effecten van de direct gekozen burgemeester op de positie van de wethouder en formuleren we enkele aanbevelingen die de positie van de wethouder voor de toekomst kunnen waarborgen. Wij beantwoorden in dit hoofdstuk derhalve de derde onderzoeksvraag, die als volgt luidt:

- Welke lessen kunnen worden getrokken ten aanzien van de positie van de wethouder, in relatie tot andere ontwikkelingen in het openbaar bestuur, zoals de komst van de direct gekozen burgemeester?

Deel Column Elzinga, Binnenlands Bestuur 7 november 2003

Nederland is een land van wethouders. Bijna 2000 wethouders geven vorm en inhoud aan het dagelijks bestuur van de gemeenten. De opbouw van de verzorgingsstaat Nederland staat voor een belangrijk deel op het conto van deze plaatselijke bestuurders. Veel lokale initiatieven werden later overgenomen door de centrale overheid. Dat ging echter niet ten koste van het ambt van wethouder. Integendeel. Nog altijd is de wethouder een belangrijke en onmisbare spil in het gemeentelijk bestuur. Of dat zo zal blijven, is zeer de vraag.

4.2 De gekozen burgemeester en de gevolgen voor de wethouder

Bij de vormgeving van de gekozen burgemeester moeten verschillende keuzes gemaakt worden. Zo moet een beslissing worden genomen over de benoeming van de wethouders, de bevoegdheden, de conflictregeling, de invloedsverdeling en de formatie. De keuzes op deze onderwerpen hangen samen met de mate waarin de positie van de burgemeester wordt gemaximaliseerd. Hoe meer dit gebeurt hoe meer dit ontegenzeggelijk ten koste gaat van de positie van de wethouder en daarmee van het collegiaal bestuur.

De introductie van de direct gekozen burgemeester houdt waarschijnlijk een minder sterke positie van de wethouder in; zeker wanneer daar niet in het bijzonder aandacht aan wordt besteed. De wethouder komt immers tussen de directe democratische legi-

timaties van de burgemeester en de raad in te staan. Het politieke karakter van het wethoudersambt komt hierdoor mogelijk in het gedrang. Niet in de laatste plaats omdat de burgemeester geneigd zal zijn de wethouders bij tijd en wijle niet als medestanders maar ook als concurrenten bij de volgende verkiezing te zien. Dit kan ertoe leiden dat de wethouder de status krijgt van een verpolitiekte ambtenaar of een verambtelijkte politicus. We menen dat een dergelijke ontwikkeling ongewenst is.

Wij huldigen de opvatting dat de wethouder net als nu en conform de ontwikkeling in de vorige eeuw in de eerste plaats een politicus moet blijven. Hij heeft een inhoudelijke portefeuille waarvoor hij (onder de vlag van het college) verantwoordelijk is. De dagelijkse aansturing van de organisatie laat hij over aan ambtenaren. Een onafhankelijk loyaal professioneel ambtelijk bedrijf met daarnaast politiek gelegitimeerd gezag van wethouders met een eigen verantwoordingsplicht aan de raad is een groot goed. De wethouder initieert ideeën, stuurt op inhoud en toont visie. Daarnaast legt hij verantwoording af voor het door hem gevoerde beleid.

In welke mate deze uitgangspunten verenigbaar zijn met een gekozen burgemeester hangt af van het te kiezen model (collegiaal of presidentieel). Een keuze voor het presidentiële model betekent dat we weer terug zijn bij het Thorbeckiaanse startpunt van de ontwikkeling van het wethouderschap: de wethouder als assistent van de burgemeester. Een dergelijke ontwikkeling verdraagt zich niet alleen slecht met ons uitgangspunt van een politieke wethouder, maar staat eveneens op gespannen voet met de Nederlandse bestuurstraditie:

- De wethouder heeft in de afgelopen 150 jaar een wezenlijke bijdrage geleverd aan een vitaal en daadkrachtig lokaal bestuur. Het is niet alleen vanuit het oogpunt van werkverdeling gewenst dat wethouders een substantiële bijdrage leveren aan het bestuur van een gemeente (qua tijd en kennis kan één persoon het domweg niet alleen), ook vanuit het oogpunt van checks and balances is de combinatie van burgemeester met stevige wethouders te verkiezen.
- De bestuurstraditie van Nederland is er één van consensus en overleg. In een land van minderheden en deze maatschappelijke heterogeniteit weerspiegelende partijpolitieke verhoudingen (versterkt door het stelsel van evenredige vertegenwoordiging bij de verkiezingen) zijn collegialiteit en het streven naar consensus van belang voor een democratisch en effectief bestuur (vergelijk bijvoorbeeld Lijphart)⁷. Hoewel het politiek-bestuurlijke en maatschappelijk bestel zijn ontzuild, is Nederland nog immer een land van minderheden en is ons partijensysteem nog steeds sterk gefragmenteerd. Collegialiteit impliceert overleg, afstemming en het sluiten van coalities tussen deze minderheden.

Zoals al werd opgemerkt zal de mate waarin de verzwakking van de wethouder daadwerkelijk plaats zal vinden sterk afhangen van het uiteindelijke model dat wordt gekozen. Het zal gezien het voorgaande en het belang dat wij hechten aan een stevige positie van de wethouder niet verbazen dat de commissie van mening is dat een model waarin het collegiaal bestuur gewaarborgd is de voorkeur geniet. Daarin zitten namelijk – mits de juiste keuzes gemaakt worden – meer aanknopingspunten om de positie van de wethouder te verankeren en te verstevigen.

7 Lijphart, A., *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek*, 1968.

In een model met collegiaal bestuur lijkt het bijvoorbeeld logisch dat de burgemeester na zijn verkiezing een coalitie probeert te vormen die hem wil ondersteunen bij het uitvoeren van een beleidsprogramma. Ook lijkt de betrokkenheid van de raad bij de benoeming van de wethouders meer in de rede te liggen. In een meer presidentieel stelsel daarentegen is het zeer de vraag of waarborgen bestaan voor de positie van de wethouder. Zo hoeft de burgemeester niet eens perse steun te zoeken bij een coalitie. Hij kan immers net zo goed via wisselende meerderheden zoveel mogelijk punten proberen binnen te halen. Het benoemen van wethouders als assistent lijkt logischer en daardoor zal het ongewenste scenario van de wethouder als verpolitiekte ambtenaar of verambtelijkte politicus opgeld doen.

In een dualistisch bestel ligt het minder voor de hand dat een direct gekozen burgemeester voorzitter blijft van de gemeenteraad. Dat past niet bij de gescheiden verantwoordelijkheden van raad en college. Dit wordt versterkt door de verschillende legitimaties van raad en burgemeester in een stelsel van een direct gekozen burgemeester; het is vreemd als de burgemeester dan als voorzitter van de raad optreedt. De wethouder is immers ook geen voorzitter meer van de commissies; parallel daaraan moet ook de raad zijn eigen agenda kunnen bepalen.

In de wetgeving voor de direct gekozen burgemeester moet gewaarborgd worden dat er een bestuursmodel met collegialiteit ontstaat, waarin de wethouder zijn rol houdt (of weer kan pakken). Zo'n model biedt waarborgen tegen een vermaling van de wethouder tussen burgemeester en raad. Voorwaarde is dan wel dat de wethouder bereid (rolopvatting) en in staat is (persoonskenmerken en vaardigheden) om deze politieke en verbindende rollen te spelen.

4.3 Aanbevelingen voor de wethouder in het duale stelsel met een direct gekozen burgemeester

Wij zijn dus voorstander van een bestuursmodel met collegiaal bestuur, waarin de wethouder politicus blijft. De aanbevelingen over cultuur uit het vorige hoofdstuk blijven ook met de komst van de gekozen burgemeester relevant. Het gevaar bestaat immers nog steeds dat de wethouder marginaliseert en de bovenstaande rollen van politicus en verbinder niet gaat vervullen. Wij stellen aanvullend aan de eerdere aanbevelingen daarom voor een aantal waarborgen in het systeem van het openbaar bestuur en de structuur van de gemeentelijke inrichting te creëren die dat moeten voorkomen. Tot slot geven we nog een extra aanbeveling die met cultuur te maken heeft. Wij hopen dat deze aanbevelingen ter harte zullen worden genomen bij de discussie over de definitieve vormgeving van het model van de direct gekozen burgemeester.

Waarborgen in structuur

- *Benoeming.* Voor een collegiaal bestuur en een stevige positie van de wethouder in het college is het van belang dat de benoeming van wethouders niet alleen een zaak is van de burgemeester. Een substantiële inbreng van de raad bij de benoeming van de wethouder(s) is onmisbaar om de wethouder een eigen – weliswaar afgeleide – legitimatie te geven.

- *Bevoegdheden burgemeester.* Naar de mening van de commissie is het principieel gezien geen probleem voor de burgemeester om zijn bevoegdheden op het gebied van de openbare orde te behouden. Publieke veiligheid is een belangrijk veld van lokale overheidszorg. Met het oog op een op de lokale situatie geëent, effectief en democratisch gelegitimeerd veiligheidsbeleid dient er niet aan de bevoegdheden van de burgemeester in deze te worden getornd. Ook vanuit het perspectief van evenwichtige verhoudingen tussen burgemeester en wethouders is het gewenst dat de burgemeester deze portefeuille behoudt. Dit geeft hem immers een stevige eigen portefeuille die het mogelijk en soms zelfs nodig maakt dat andere belangrijke portefeuilles worden verdeeld over de wethouders. De portefeuilledeling zou volgens de commissie overigens een resultante moeten zijn van besluitvorming in het college, waarbij de burgemeester mogelijk een voordracht zou kunnen doen. Een portefeuille met inhoud is een voorwaarde voor een stevig profiel van de wethouder.
- *Bevoegdheden college.* Uitgaande van een collegiaal model zullen bevoegdheden door het college (in plaats van door de burgemeester) worden gemandateerd aan een portefeuilledhouder. Wij vinden dit een wenselijk situatie.

Een waarborg in het systeem

Een wezenlijk element van de autonomie van gemeenten is dat zij voldoende beleidsruimte hebben. Anders verworden gemeenten tot een uitvoeringsloket van het Rijk. Naar ons oordeel is de centralisatie die op dit moment op verschillende terreinen vorm krijgt (belastingen, politie) of waartoe voornemens bestaan (brandweer) niet wenselijk. Overigens zij terzijde opgemerkt dat het maar zeer de vraag is hoe de voortschrijdende centralisatie in Nederland zich verhoudt met het Europees Handvest lokale autonomie.

In deze discussie is het principe van de lokale beleidsruimte om twee redenen relevant. Welk nut heeft het een burgemeester te gaan kiezen als de betekenis van dit ambt wordt uitgehold door een drastische inperking van de lokale beleidsruimte. Daarnaast hebben wij in hoofdstuk 2 vastgesteld dat de groei van de verzorgingsstaat vorm heeft gekregen vanuit de gemeenten (meer in het bijzonder door wethouders uit de grote steden). Wij zijn van mening dat het behoud van de functie van wethouder als krachtig politiek functionaris mede afhangt van de vraag of het takenpakket van de gemeente dermate breed blijft dat het bestaan van wethouders gerechtvaardigd blijft. Verder centralisatie van beleid of beheer is daarom niet wenselijk.

Een waarborg in de bestuurscultuur

In het vorige hoofdstuk hebben we een aantal aanbevelingen gedaan voor een meer constructieve cultuur. Deze gelden echter ook na de invoering van een gekozen burgemeester. Wij zouden daar nog een specifieke aanbeveling aan toe willen voegen:

- De direct gekozen burgemeester zal zich niet moeten beroepen op macht maar hij of zij zou een open en participatieve bestuursstijl moeten paven aan doortastendheid. Zoals in elk team is het geven van ruimte aan de individuele wethouders van groot belang. Een burgemeester die oog heeft voor de verschillende belangen, op strategische momenten doorpakt met een beroep op zijn legitimatie en de behoefte tot het bereiken van resultaat paart aan een sterk gevoel voor het democratisch proces past naadloos in ons bestuursstelsel.

4.4 Tenslotte

Zoals in het voorwoord reeds werd aangestipt beveelt de begeleidingscommissie van de *Vernieuwingsimpuls dualisme en lokale democratie* aan de discussie over de positie van de wethouder in het veranderende lokaal bestuur breed te voeren. In beschouwing genomen de waardevolle bijdrage die de wethouder steeds heeft geleverd binnen het lokaal bestuur is een dispuut over zijn toekomstige positie essentieel. Het is van belang dat dit dispuut met enige voortvarendheid wordt opgepakt, gelet op de wetten die de komende maanden door het parlement behandeld zullen worden. Daarmee kan worden gewaarborgd dat de discussie over de direct gekozen burgemeester leidt tot een uitkomst waarbij de positie van de wethouder ook naar de toekomst toe een perspectiefvolle blijft. De begeleidingscommissie beoogt met dit tweede jaarbericht daaraan een bijdrage te leveren.

Bijlage I Geraadpleegde literatuur

- Bakker, J., P. Castenmiller en A. Smallenbroek, De alledaagse praktijk van het decentraal bestuur, in: Staatscommissie Dualisme en lokale democratie (red.), *Dualisme en lokale democratie: rapport van de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie (onderzoeksbijlage)*, Alphen aan den Rijn, 2000.
- Boogers, M., Wethouder levert in, in: Binnenlands Bestuur, *BB-trendrapport over dualisme*, 24e jaargang, 7 maart 2003
- Derksen, W., *Lokaal bestuur*, Den Haag, 1996.
- Lijphart, A., *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek*, 1968.
- Schouw, A.G., *Bestuursstijlen van wethouders. Functioneren in de praktijk*, Den Haag, 1996.
- Staatscommissie Dualisme en lokale democratie (red.), *Dualisme en lokale democratie: rapport van de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie*, Alphen aan den Rijn, 2000.

Alle artikelen die in de periode van september 2003 tot en met februari 2004 zijn verschenen over het dualisme en over de gekozen burgemeester in landelijke dagbladen en vakbladen.

Bijlage II Gesprekspartners interviews

Naam	Functie	Gemeente
Mw. G. van de Velde-de Wilde	Wethouder	Schouwen-Duiveland
Dhr. L. Withagen	Wethouder	Bergen op Zoom
Dhr. L.A. Niewenhuijse	Wethouder	Kapelle
Dhr. J.M.B.P. Smits	Wethouder	Geertruidenberg
Dhr. K.T. Gutter	Wethouder	Noorder-Koggenland
Dhr. J.W. de Boer	Wethouder	Heerhugowaard
Dhr. H.J. Egberts	Wethouder	Zaanstad
Dhr. F.M.C. Jong	Wethouder	Schagen
Dhr. L.C. Scholtus	Wethouder	Meppel
Mw. M.H. Stiekema	Wethouder	Hoogezand-Sappemeer
Dhr. G. Piek	Wethouder	Assen
Dhr. J.M.M. Polman	Wethouder	Aa en Hunze
Dhr. H. de Haas	Oud-wethouder	Vlissingen
Dhr. F. de Jong	Oud-wethouder	Papendrecht
Mw. A. van Vliet	Burgemeester	Amersfoort
Dhr. B.J. Mewe	Burgemeester	Landsmeer

Bijlage III Deelnemers rondetafelgesprekken

Naam	Functie en organisatie
Dhr. A.C.J.M. de Kroon	Gemeentesecretaris Helmond
Mw. C. Pels Rijcken	Sectordirecteur Bestuurlijke en Juridische Zaken VNG
Dhr. E. van Tellingen	Regioconsulent Vernieuwingsimpuls Zeeland/Noord-Brabant West
Dhr. J.D. Pruim	Griffier Almere
Dhr. G. Veldhuijzen	Wethouder Dordrecht
Dhr. L. van Halder	Directeur-generaal Koninkrijksrelaties en Bestuur BZK
Dhr. H.H.M. Jansen	Raadslid Meppel
Dhr. J.M.L. Niederer	Wethouder Breda
Dhr. J.M.M. Polman	Wethouder Aa en Hunze
Dhr. A.G. Schouw	Auteur "Bestuursstijlen van wethouders, functioneren in de praktijk"
Dhr. M.J.W. van Twist	Hoogleraar Bestuurskunde Katholieke Universiteit Nijmegen
Dhr. C.J. de Vet	Burgemeester Leusden
Dhr. D.A. van Steensel	Senioradviseur Openbaar Bestuur Berenschot, discussieleider
Mw. A.G.M. van Brunschot	Adviseur Openbaar Bestuur Berenschot

Tabellenboek

Op basis van het onderzoek van Berenschot (2003)

- Frequentietabellen: gemiddelden en (indien van toepassing) vergelijking met SGBO onderzoek (1999)
- Kruistabellen (met significante verschillen)

Frequentietabellen

I. ALGEMEEN

A. Sinds welk jaar bent u wethouder?	Gemiddelde
	1999

A. Sinds welk jaar bent u wethouder? (recode)			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Voor 2002	190	52,8	52,8
Vanaf 2002	170	47,2	100,0
Totaal	360	100,0	
Missing System	8,0		
Totaal	368,0		

B. Stond u op de lijst of komt u "van buiten"?			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ik stond op de lijst op een verkiesbare plaats	330	89,9	89,9
Ik stond op de lijst op een nietverkiesbare plaats	26	7,1	97,0
Ik stond niet op de lijst, maar woonde wel in deze gemeente	10	2,7	99,7
Ik stond niet op de lijst en woonde ook niet in deze gemeente	1	0,3	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368,0		

C. Bent u raadslid geweest voordat u wethouder werd?			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	314	85,3	85,3
Nee	54	14,7	100,0
Totaal	368	100,0	

D. Zo ja, sinds welk jaar bent u raadslid?	Gemiddelde
	1990

E. Was u lijsttrekker bij de laatste verkiezingen?			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	221	60,7	60,7
Nee	143	39,3	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4,0		
Totaal	368,0		

F. Indien nee, was een andere wethouder van uw partij dat toen wel?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	54	39,1	39,1
Nee	84	60,9	100,0
Totaal	138	100,0	
Missing System	230		
Totaal	368		

G. Kunt u aangeven wat de overwegingen waren om u op de kandidatenlijst voor de afgelopen verkiezingen te plaatsen? (meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal	Perc.
Mijn ervaring als raadslid	285	77,4
Activiteiten binnen mijn partij	161	43,8
Mijn bestuurderservaring binnen maatschappelijke organisaties	177	48,1
Beschikbaarheid	177	48,1
Mijn lidmaatschap van een lokale vereniging of organisatie	33	9,0
Het feit dat ik in een bepaalde buurt of kern woon	17	4,6
Mijn beroep	27	7,3
Mijn sekse	5	1,4
Anders	43	11,7
Totaal	368	

H. Kunt u aangeven in welke beroepsgroep u werkzaam was voordat u wethouder werd?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Landbouw/visserij	24	6,5	6,5
Industrie/bouw	30	8,2	14,7
Commerciële dienstverlening	104	28,3	43,1
Niet-commerciële dienstverlening	23	6,3	49,3
Overheid	79	21,5	70,8
Onderwijs/gesubsidieerde instellingen	95	25,9	96,7
Geen beroep	12	3,3	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368		

I. Kunt u aangeven waar het zwaartepunt in uw portefeuille ligt?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Financiën, personeel, organisatie	77	21,5	21,5
Fysiek-economische pijler	158	44,1	65,6
Sociaal-culturele pijler	123	34,4	100,0
Totaal	358	100,0	
Missing System	10		
Totaal	368		

J. Kunt u, afgerond op duizendtallen, aangeven hoeveel inwoners uw gemeente telt?**Gemiddelde**

44.968

J. Kunt u, afgerond op duizendtallen, aangeven hoeveel inwoners uw gemeente telt? (recode)

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Minder dan 20.000 inwoners	147	40,8	40,8
20.000 50.000 inwoners	148	41,1	81,9
50.000 100.000 inwoners	39	10,8	92,8
Meer dan 100.000 inwoners	26	7,2	100,0
Totaal	360	100,0	
Missing System	8		
Totaal	368		

K. In welke provincie ligt uw gemeente?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Friesland	26	7,1	7,1
Groningen	18	4,9	12,1
Drenthe	8	2,2	14,3
Overijssel	20	5,5	19,8
Gelderland	51	14	33,8
Utrecht	25	6,9	40,7
Noord-Holland	45	12,4	53
Zuid-Holland	61	16,8	69,8
Zeeland	15	4,1	73,9
Noord-Brabant	54	14,8	88,7
Limburg	41	11,3	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

L. Kunt u aangeven welke politieke partij u vertegenwoordigt?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
CDA	124	33,8	33,8
PvdA	67	18,3	50,02
VVD	58	15,8	67,8
D66	10	2,7	70,6
Groen Links	11	3,0	73,6
SP	1	0,3	73,8
ChristenUnie	11	3,0	76,8
GPV	1	0,3	77,1
Anders	84	22,9	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368		

M. Kunt u aangeven wat uw leeftijd is?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Jonger dan 25 jaar	1	0,3	0,3
26 t/m 35 jaar	7	1,9	2,2
36 t/m 45 jaar	47	12,8	14,9
46 t/m 55 jaar	173	47,0	62
56 t/m 65 jaar	135	36,7	98,6
Ouder dan 65 jaar	5	1,4	100,0
Totaal	368	100,0	

N. Hoeveel tijd besteedt u per week gemiddeld aan uw werkzaamheden als wethouder?

Gemiddelde
50,3

O. Kunt u in onderstaand schema - bij benadering - in procenten aangeven hoe u uw tijd verdeelt over de hieronder genoemde activiteiten?

Gemiddelde	
Vorbereidende activiteiten	17,6
Activiteiten die te maken hebben met het college	14,1
Activiteiten die te maken hebben met de gemeenteraad	7,0
Activiteiten die te maken hebben met de raadscommissies	8,1
Activiteiten die te maken hebben met de eigen fractie	5,1
Activiteiten die te maken hebben met de eigen politieke partij	4,3
Activiteiten die te maken hebben met het ambtelijk apparaat	19,5
Contacten met individuele burgers of maatschappelijke organisaties	15,0
Contacten andere overheden	8,5
Overig	8,09

II. POSITIE TEN OPZICHTE VAN BURGERS

1. Heeft u als lid van het college een eigen spreekuur?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	188	51,4	51,4
Nee	178	48,6	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

2. Heeft u als wethouder zelfstandig (dus niet in collegeverband) contact met groepen burgers?

Zo ja, hoe vaak?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nee, nooit	2	0,5	0,5
Ja, minder dan eens per maand	33	9	9,6
Ja, eens per maand	61	16,7	26,2
Ja, eens per twee weken	85	23,2	49,5
Ja, eens per week	69	18,9	68,3
Ja, meer dan eens per week	116	31,7	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

Kunt u aangeven hoe belangrijk u de onderstaande zaken vindt bij uw contacten met burgers?

3. Inzicht krijgen in hun opvattingen over te nemen besluiten van het bestuur

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	168	45,8	45,8
Belangrijk	174	47,4	93,2
Tamelijk belangrijk	23	6,3	99,5
Niet erg belangrijk	2	0,5	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368		

4. Uitleggen of rechtvaardigen van besluiten van het bestuur

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	118	32,2	32,2
Belangrijk	206	56,3	88,5
Tamelijk belangrijk	37	10,1	98,6
Niet erg belangrijk	5	1,4	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

5. Inzicht krijgen in de effecten van door het gemeentebestuur genomen maatregelen

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	138	37,6	37,6
Belangrijk	187	51,0	88,6
Tamelijk belangrijk	38	10,4	98,9
Niet erg belangrijk	4	1,1	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368		

Vergelijking met SGBO onderzoek: (gem. score)

	Berenschot	SGBO
3. Inzicht krijgen in hun opvattingen over te nemen besluiten van het bestuur	1,6	1,5
4. Uitleggen of rechtvaardigen van besluiten van het bestuur	1,8	1,8
5. Inzicht krijgen in de effecten van door het gemeentebestuur genomen maatregelen	1,7	1,8

6. In hoeverre is de besluitvorming binnen het bestuur van deze gemeente inzichtelijk voor burgers en lokale organisaties?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Niet of nauwelijks	2	0,5	0,5
In geringe mate	43	11,7	12,3
Tot op zekere hoogte	249	67,8	80,1
In hoge mate	73	19,9	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368		

III RELATIE MET DE RAAD, DE FRACTIE EN DE COMMISSIES

Kunt u aangeven hoe vaak u het afgelopen jaar aanwezig bent geweest bij vergaderingen van de volgende gremia?

7. Gemeenteraad			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Bij minder dan de helft van de vergaderingen	2	0,5	0,5
Bij meer dan de helft van de vergaderingen	25	6,8	7,4
Bij alle vergaderingen	339	92,6	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

8. Raadscommissies			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Bij geen enkele vergadering	3	0,9	0,9
Bij minder dan de helft van de vergaderingen	7	2	2,8
Bij meer dan de helft van de vergaderingen	58	16,5	19,3
Bij alle vergaderingen	284	80,7	100,0
Totaal	352	100,0	
Missing System	16		
Totaal	368		

9. Uw fractie			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Bij geen enkele vergadering	11	3	3
Bij minder dan de helft van de vergaderingen	85	23,4	26,4
Bij meer dan de helft van de vergaderingen	159	43,7	70,1
Bij alle vergaderingen	109	29,9	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

Wat is doorgaans uw rol in vergaderingen van de volgende gremia?

10. Gemeenteraad			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Toehoorder	25	6,9	6,9
Deelnemer: Informerend	179	49,2	56
Deelnemer: Informerend en meediscussierend	160	44	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

11. Raadscommissies			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Toehoorder	2	0,6	0,6
Deelnemer: Informerend	154	44	44,6
Deelnemer: Informerend en meediscussierend	193	55,1	100,0
Totaal	350	100,0	
Missing System	18		
Totaal	368		

12. Uw fractie			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Toehoorder	23	6,5	6,5
Deelnemer: Informerend	102	29	35,5
Deelnemer: Informerend en meediscussierend	226	64,2	100,0
Totaal	352	100,0	
Missing System	16		
Totaal	368		

13. Welke van onderstaande uitspraken beschrijft HET BEST de feitelijke bestuurspraktijk in deze gemeente?			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
De raad bestuurt de gemeente; het college legt zich toe op het dagelijks bestuur	46	12,7	12,7
Het college bestuurt de gemeente; de raad stelt vooraf kaders en controleert het college	316	87,3	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

Kunt u in percentages aangeven in welke mate de voorkeuren van college en raadsleden doorgaans van invloed zijn op de inhoud van een raadsbesluit?			
	Gemiddelde		
14. Het college van burgemeester en wethouders	65,6		
15. De gemeenteraad	34,7		

Kunt u in percentages aangeven in welke mate de voorkeuren van de raadsleden van de collegefracties en de niet-collegefracties van invloed zijn op de inhoud van een raadsbesluit?			
	Gemiddelde		
16. Raadsleden van collegefracties	71,6		
17. Raadsleden van niet-collegefracties	28,3		

Kunt u aangeven hoe vaak u belangrijke onderwerpen uit uw portefeuille voorbespreekt met de volgende personen?

18. Collega-wethouders (niet-partijgenoten)

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nooit	2	0,6	0,6
Zelden	73	20,1	20,7
Vaak	216	59,5	80,2
Altijd	72	19,8	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

19. Partijgenoot-wethouders

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nooit	59	27,7	27,7
Zelden	57	26,8	54,5
Vaak	70	32,9	87,3
Altijd	27	12,7	100,0
Totaal	213	100,0	
Missing System	155		
Totaal	368		

20. Uw fractievoorzitter

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nooit	14	3,9	3,9
Zelden	152	41,9	45,7
Vaak	162	44,6	90,4
Altijd	35	9,6	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

21. Leden van uw fractie

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nooit	29	7,9	7,9
Zelden	177	48,4	56,3
Vaak	148	40,4	96,7
Altijd	12	3,3	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

22. Voorzitters van relevante raadscommissies

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nooit	143	40,4	40,4
Zelden	156	44,1	84,5
Vaak	47	13,3	97,7
Altijd	8	2,3	100,0
Totaal	354	100,0	
Missing System	14		
Totaal	368		

23. Partijgenoten uit relevante raadscommissies

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nooit	61	17,3	17,3
Zelden	161	45,7	63,1
Vaak	118	33,5	96,6
Altijd	12	3,4	100,0
Totaal	352	100,0	
Missing System	16		
Totaal	368		

24. Andere leden van relevante raadscommissies

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nooit	101	28,5	28,5
Zelden	211	59,4	87,9
Vaak	41	11,5	99,4
Altijd	2	0,6	100,0
Totaal	355	100,0	
Missing System	13		
Totaal	368		

Kunt u aangeven of elk van de onderstaande uitspraken een adequate beschrijving van uw fractie betreft?

25. Via mij drukt mijn fractie een duidelijke stempel op het collegebeleid

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	175	48,2	48,2
Niet waar	188	51,8	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

26. Voordat het college met belangrijke voorstellen naar buiten treedt, worden deze voorstellen door mij eerst besproken in mijn fractie

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	117	32,5	32,5
Niet waar	243	67,5	100,0
Totaal	360	100,0	
Missing System	8		
Totaal	368		

27. Mijn wethouderschap maakt het voor mijn fractie moeilijk haar controlerende functie tegenover het college adequaat te vervullen

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	33	9,2	9,2
Niet waar	327	90,8	100,0
Totaal	360	100,0	
Missing System	8		
Totaal	368		

28. Belangrijke nieuwe beleidsinitiatieven vanuit het college worden vaak door mij in mijn fractie besproken

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	105	29,2	29,2
Niet waar	255	70,8	100,0
Totaal	360	100,0	
Missing System	8		
Totaal	368		

29. Het college houdt vaak rekening met de mogelijke reactie van mijn fractie, reeds voordat zaken in de fractie aan de orde zijn gesteld

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	160	44,6	44,6
Niet waar	199	55,4	100,0
Totaal	359	100,0	
Missing System	9		
Totaal	368		

Vergelijking met SGBO onderzoek: (% waar)

	Berenschot	SGBO
25. Via mij drukt mijn fractie een duidelijke stempel op het collegebeleid	48,2	80,0
26. Voordat het college met belangrijke voorstellen naar buiten treedt, worden deze voorstellen door mij eerst besproken in mijn fractie	32,5	72,0
27. Mijn wethouderschap maakt het voor mijn fractie moeilijk haar controlerende functie tegenover het college adequaat te vervullen	9,2	15,0
28. Belangrijke nieuwe beleidsinitiatieven vanuit het college worden vaak door mij in mijn fractie besproken	29,2	65,0
29. Het college houdt vaak rekening met de mogelijke reactie van mijn fractie, reeds voordat zaken in de fractie aan de orde zijn gesteld	44,6	66,0

30. Kunt u op onderstaande schaal aangeven in hoeverre u van mening bent dat de fracties die een wethouder leveren een informatievoorsprong hebben ten opzichte van fracties die geen wethouder leveren?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Geen informatievoorsprong	20	5,5	5,5
2	97	26,9	32,4
3	179	49,6	82
Een grote informatievoorsprong	65	18	100,0
Totaal	361	100,0	
Missing System	7		
Totaal	368		

31. Indien uw fractie en u het oneens zijn over een collegevoorstel, wat gebeurt er dan?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Fractie volgt vrijwel altijd mijn standpunt	28	8,3	8,3
2	241	71,5	79,8
3	65	19,3	99,1
Ik volg vrijwel altijd het standpunt van mijn fractie	3	0,9	100,0
Totaal	337	100,0	
Missing System	31		
Totaal	368		

Vergelijking met SGBO onderzoek: (gem. score)

	Berenschot	SGBO
30. Kunt u aangeven of fracties die een wethouder leveren een informatievoorsprong hebben t.o.v. fracties die geen wethouder leveren?	2,8	3,4
31. Indien uw fractie en u het oneens zijn over een collegevoorstel, wat gebeurt er dan?	2,1	2

IV OPEREREN IN HET COLLEGE

Kunt u van elk van de onderstaande taken van het college aangeven hoe belangrijk u deze taken vindt?

32. Uitvoeren van taken die rechtstreeks door het rijk aan het college zijn gedelegeerd			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	57	15,7	15,7
Belangrijk	223	61,3	76,9
Tamelijk belangrijk	72	19,8	96,7
Niet erg belangrijk	12	3,3	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

33. Uitvoeren van raadsbesluiten			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	216	58,9	58,9
Belangrijk	143	39	97,8
Tamelijk belangrijk	6	1,6	99,5
Niet erg belangrijk	2	0,5	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368		

34. Voorbereiden van raadsvoorstellen naar aanleiding van initiatieven van de gemeenteraad			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	100,0	27,3	27,3
Belangrijk	203	55,5	82,8
Tamelijk belangrijk	54	14,8	97,5
Niet erg belangrijk	9	2,5	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

35. Voorbereiden van raadsvoorstellen op eigen initiatief			
	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	108	29,7	29,7
Belangrijk	199	54,7	84,3
Tamelijk belangrijk	43	11,8	96,2
Niet erg belangrijk	14	3,8	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

36. Verantwoording afleggen aan de gemeenteraad

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	206	56,1	56,1
Belangrijk	141	38,4	94,6
Tamelijk belangrijk	19	5,2	99,7
Niet erg belangrijk	1	0,3	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368		

37. Vertegenwoordigen van burgers in uw gemeente (o.a. ombudsfuncties)

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	77	21	21
Belangrijk	159	43,4	64,5
Tamelijk belangrijk	100	27,3	91,8
Niet erg belangrijk	30	8,2	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

38. Leiding geven aan het ambtelijk apparaat

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer belangrijk	47	12,8	12,8
Belangrijk	145	39,5	52,3
Tamelijk belangrijk	102	27,8	80,1
Niet erg belangrijk	73	19,9	100,0
Totaal	367	100,0	
Missing System	1		
Totaal	368		

Vergelijking met SGBO onderzoek: (gem. score)

	Berenschot	SGBO
32. Uitvoeren van taken die rechtstreeks door het rijk aan het college zijn gedelegeerd	2,1	2,3
33. Uitvoeren van raadsbesluiten	1,4	1,5
34. Voorbereiden van raadsvoorstellen naar aanleiding van initiatieven van de gemeenteraad	1,9	2,0
35. Voorbereiden van raadsvoorstellen op eigen initiatief	1,9	1,8
36. Verantwoording afleggen aan de gemeenteraad	1,5	1,5
37. Vertegenwoordigen van burgers in uw gemeente (o.a. ombudsfuncties)	2,2	2,0
38. Leiding geven aan het ambtelijk apparaat	2,5	2,5

39. Kunt u aangeven welk percentage van de collegebesluiten ook daadwerkelijk aan de orde komt in het voltallige college?

Gemiddelde	
	65,3

40. Welke situatie is het meest op u van toepassing? De overige collegeleden bemoeien zich ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
...niet of nauwelijks met hetgeen behoort tot mijn portefeuille	51	13,9	13,9
...alleen met mijn portefeuille als het direct raakt aan hun eigen portefeuille	153	41,6	55,4
...regelmatig met mijn portefeuille, ook als het niet direct raakt aan hun eigen portefeuille	164	44,6	100,0
Totaal	368	100,0	

41. Is er doorgaans ruimte voor een minderheidsstandpunt binnen het college?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	317	86,1	86,1
Nee	51	13,9	100,0
Totaal	368	100,0	

Kunt u in percentages aangeven in welke mate de voorkeuren van de burgemeester, de portefeuillehouders en de overige wethouders doorgaans van invloed zijn op de inhoud van een raadsbesluit?

Gemiddelde	
42. De burgemeester	19,7
43. De portefeuillehouder (wethouder)	56,8
44. De overige wethouders	24,8

Kunt u in onderstaande tabel aangeven of u het eens bent met de volgende stellingen?

45. Voor zover het gaat om mijn portefeuille druk ik een belangrijk stempel op het beleid van het college

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	355	97,3	97,3
Niet waar	10	2,7	100,0
Totaal	365	100,0	
Missing System	3		
Totaal	368		

46. Voordat ik een belangrijk beleidsinitiatief bespreek in het college, overleg ik eerst met mijn fractie

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	90	24,7	24,7
Niet waar	275	75,3	100,0
Totaal	365	100,0	
Missing System	3		
Totaal	368		

47. Voordat ik een belangrijk beleidsinitiatief bespreek in het college, overleg ik eerst met de raadscommissie

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	37	10,4	10,4
Niet waar	319	89,6	100,0
Totaal	356	100,0	
Missing System	12		
Totaal	368		

48. Nog voordat er uitgewerkte ambtelijke adviezen zijn, bespreek ik een belangrijk beleidsinitiatief in het college

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	211	58	58
Niet waar	153	42	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

49. Als ik nieuwe beleidsinitiatieven neem, houd ik rekening met de voorkeuren van de overige collegeleden

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	260	71,4	71,4
Niet waar	104	28,6	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

50. De voorkeuren van de overige collegeleden zijn voor mij bij het nemen van beleidsinitiatieven belangrijker dan de voorkeuren van mijn fractie

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	141	39,4	39,4
Niet waar	217	60,6	100,0
Totaal	358	100,0	
Missing System	10		
Totaal	368		

51. Ik heb nauwelijks tijd me te verdiepen in de voorstellen en initiatieven van de overige collegeleden

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	55	15,1	15,1
Niet waar	310	84,9	100,0
Totaal	365	100,0	
Missing System	3		
Totaal	368		

Vergelijking met SGBO onderzoek: (% waar)

	Berenschot	SGBO
45. Voor zover het gaat om mijn portefeuille druk ik een belangrijk stempel op het beleid van het college	97,3	99,0
48. Nog voordat er uitgewerkte ambtelijke adviezen zijn, bespreek ik een belangrijk beleidsinitiatief in het college	58,0	63,0
49. Als ik nieuwe beleidsinitiatieven neem, houd ik rekening met de voorkeuren van de overige collegeleden	71,4	77,0
50. De voorkeuren van de overige collegeleden zijn voor mij bij het nemen van beleidsinitiatieven belangrijker dan de voorkeuren van mijn fractie	39,4	24,0
51. Ik heb nauwelijks tijd me te verdiepen in de voorstellen en initiatieven van de overige collegeleden	15,1	14,0

V AANSTURING VAN DE AMBTELIJKE ORGANISATIE

52. Hoe onderhoudt u doorgaans contact met het ambtelijk apparaat?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Indirect, via burgemeester of portefeuillehouder	3	0,9	0,9
Indirect, via gemeentesecretaris	19	5,4	6,3
Indirect, via afdelingshoofd/directeur	122	34,9	41,1
Rechtstreeks met individuele ambtenaren	206	58,9	100,0
Totaal	350	100,0	
Missing System	18		
Totaal	368		

Vergelijking met SGBO onderzoek: (perc.)

	Berenschot	SGBO
Indirect, via burgemeester of portefeuillehouder	0,9	0,0
Indirect, via gemeentesecretaris	5,4	1,0
Indirect, via afdelingshoofd/directeur	34,9	26,0
Rechtstreeks met individuele ambtenaren	58,9	73,0

53. Kunt u aangeven wat het karakter is van de gesprekken met ambtenaren?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Redelijk formeel	39	10,8	10,8
Redelijk informeel	323	89,2	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

Kunt u in onderstaande tabel aangeven of u het eens bent met de volgende stellingen?

54. De werkzaamheden van het ambtelijk apparaat betreffen voornamelijk het uitwerken van ideeën van mij en het op eigen initiatief formuleren van beleidsvoorstellen

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	86	24	24
Niet waar	273	76	100,0
Totaal	359	100,0	
Missing System	9		
Totaal	368		

55. Mijn rol ten opzichte van het ambtelijk apparaat is voornamelijk het goedkeuren van voorstellen van het ambtelijk apparaat

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	57	15,6	15,6
Niet waar	309	84,4	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

56. Ik ben zoveel tijd kwijt met voorbereiden raadsbesluiten dat ik te weinig tijd heb om te controleren of genomen besluiten ook correct worden uitgevoerd

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	59	16,2	16,2
Niet waar	305	83,8	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

57. In het algemeen komen initiatieven voor nieuw beleid vooral van het ambtelijk apparaat en niet vanuit de raad

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	270	74,2	74,2
Niet waar	94	25,8	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

58. Op specifieke terreinen schiet mijn kennis tekort om daadwerkelijke sturing te geven aan het ambtelijk apparaat

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Waar	115	31,8	31,8
Niet waar	247	68,2	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

Vergelijking met SGBO onderzoek: (% waar)

	Berenschot	SGBO
54. De werkzaamheden van het ambtelijk apparaat betreffen voornamelijk het uitwerken van ideeën van mij en het op eigen initiatief formuleren van beleidsvoorstellen	24,0	22,0
55. Mijn rol ten opzichte van het ambtelijk apparaat is voornamelijk het goedkeuren van voorstellen van het ambtelijk apparaat	15,6	12,0
56. Ik ben zoveel tijd kwijt met voorbereiden raadsbesluiten dat ik te weinig tijd heb om te controleren of genomen besluiten ook correct worden uitgevoerd	16,2	16,0
57. In het algemeen komen initiatieven voor nieuw beleid vooral van het ambtelijk apparaat en niet vanuit de raad	74,2	58,0
58. Op specifieke terreinen schiet mijn kennis tekort om daadwerkelijke sturing te geven aan het ambtelijk apparaat	31,8	38,0

59. Spreekt u commissie/raadsvergaderingen voor met ambtenaren?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Nee, nooit	12	3,4	3,4
Ja, soms	118	33,1	36,4
Ja, vaak	131	36,7	73,1
Ja, altijd	96	26,9	100,0
Totaal	357	100,0	
Missing System	11		
Totaal	368		

60. Als er vragen in de commissie zijn wie beantwoordt deze dan doorgaans?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Hoofdzakelijk de ambtena(a)r(en)	4	1,1	1,1
Hoofdzakelijk de bestuurder(s)	255	73,3	74,4
Ambtena(a)r(en) én bestuurder(s)	89	25,6	100,0
Totaal	348	100,0	
Missing System	20		
Totaal	368		

VI DUALISME

62. Indien u alles overziend de invoering van het dualisme in uw gemeente met een rapportcijfer (tussen 0 en 10) zou moeten waarderen; welk cijfer zou u dan geven?

Gemiddelde

5,3

**Kunt u aangeven tot welk effect de invoering van dualisme in uw gemeente heeft geleid?
Is door de invoering van dualisering in uw gemeente...**

63. ... de invloed van de raad ten opzichte van het college ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	4	1,1	1,1
Afgenomen	73	20,1	21,2
Gelijk gebleven	113	31,1	52,3
Toegenomen	155	42,7	95
Sterk toegenomen	18	5	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

64. ... de aantrekkelijkheid van het wethouderschap ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	17	4,8	4,8
Afgenomen	148	42,2	47
Gelijk gebleven	125	35,6	82,6
Toegenomen	59	16,8	99,4
Sterk toegenomen	2	0,6	100,0
Totaal	351	100,0	
Missing System	17		
Totaal	368		

65. ... de mate waarin het college zich tegenover de raad in het openbaar moet verantwoorden ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	3	0,8	0,8
Afgenomen	31	8,5	9,4
Gelijk gebleven	131	36,1	45,5
Toegenomen	173	47,7	93,1
Sterk toegenomen	25	6,9	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

66. ... de collegialiteit van de besluitvorming binnen het college ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	1	0,3	0,3
Afgenomen	11	3,1	3,4
Gelijk gebleven	193	54,4	57,7
Toegenomen	126	35,5	93,2
Sterk toegenomen	24	6,8	100,0
Totaal	355	100,0	
Missing System	13		
Totaal	368		

67. ... de betekenis van de wethouder als volksvertegenwoordiger ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	29	8	8
Afgenomen	152	42	50
Gelijk gebleven	159	43,9	93,9
Toegenomen	21	5,8	99,7
Sterk toegenomen	1	0,3	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

68. ... de ruimte voor raadsleden om hun volksvertegenwoordigende rol te vervullen ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	12	3,3	3,3
Afgenomen	65	18	21,3
Gelijk gebleven	128	35,5	56,8
Toegenomen	139	38,5	95,3
Sterk toegenomen	17	4,7	100,0
Totaal	361	100,0	
Missing System	7		
Totaal	368		

69. ... de kwaliteit van de kaderstelling en sturing door de gemeenteraad ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	10	2,8	2,8
Afgenomen	96	26,6	29,4
Gelijk gebleven	141	39,1	68,4
Toegenomen	113	31,3	99,7
Sterk toegenomen	1	0,3	100,0
Totaal	361	100,0	
Missing System	7		
Totaal	368		

70. ... de bemoeienis van de raad met details ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	4	1,1	1,1
Afgenomen	33	9,1	10,2
Gelijk gebleven	149	41,2	51,4
Toegenomen	118	32,6	84
Sterk toegenomen	58	16	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

71. ... het aantal conflicten tussen raad en college ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	2	0,6	0,6
Afgenomen	15	4,1	4,7
Gelijk gebleven	171	47,2	51,9
Toegenomen	155	42,8	94,8
Sterk toegenomen	19	5,2	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

72. ... de daadkracht van het gemeentebestuur ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	16	4,4	4,4
Afgenomen	147	40,6	45
Gelijk gebleven	143	39,5	84,5
Toegenomen	56	15,5	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

73. ... de stabiliteit van de politieke verhoudingen ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	18	5	5
Afgenomen	174	47,9	52,9
Gelijk gebleven	158	43,5	96,4
Toegenomen	13	3,6	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

74. ... de inhoudelijke kwaliteit van het debat in de raad en zijn commissies ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	29	8,0	8
Afgenomen	136	37,6	45,6
Gelijk gebleven	146	40,3	85,9
Toegenomen	51	14,1	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

75. ... de levendigheid van het politieke debat in de gemeenteraad ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Sterk afgenomen	15	4,2	4,2
Afgenomen	81	22,4	26,6
Gelijk gebleven	168	46,5	73,1
Toegenomen	94	26,0	99,2
Sterk toegenomen	3	0,8	100,0
Totaal	361	100,0	
Missing System	7		
Totaal	368		

76. ... de onafhankelijkheid van de raad ten opzichte van het college ...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Afgenomen	11	3,1	3,1
Gelijk gebleven	89	24,7	27,8
Toegenomen	240	66,7	94,4
Sterk toegenomen	20	5,6	100,0
Totaal	360	100,0	
Missing System	8		
Totaal	368		

Als u kijkt naar de plenaire raadsdebatten in deze gemeente die in de afgelopen twee maanden zijn gevoerd hoe zou u deze dan willen typeren?

77. Gericht op hoofdzaken

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Gericht op hoofdzaken	2	0,6	0,6
2	34	9,4	9,9
3	96	26,4	36,4
4	184	50,7	87,1
Gericht op bijzaken	47	12,9	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

78. Raad kritisch

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Raad kritisch	45	12,4	12,4
2	158	43,5	55,9
3	115	31,7	87,6
4	41	11,3	98,9
Raad volgzzaam	4	1,1	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

79. Alles was voorgebakken in overleg collegepartijen of in commissies

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Alles was voorgebakken in overleg collegepartijen of in commissies	11	3,0	3
2	61	16,9	19,9
3	127	35,1	55
4	135	37,3	92,3
Open overleg over kwesties in de voltallige openbare raadsvergadering	28	7,7	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

80. Collegefracties volgzzaam

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Collegefracties volgzzaam	8	2,2	2,2
2	30	8,3	10,5
3	117	32,2	42,7
4	181	49,9	92,6
Collegefracties kritisch	27	7,4	100,0
Totaal	363	100,0	
Missing System	5		
Totaal	368		

81. College bepaalt agenda van de raad

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
College bepaalt agenda van de raad	22	6	6
2	82	22,5	28,5
3	71	19,5	47,9
4	104	28,5	76,4
Raad bepaalt eigen agenda	86	23,6	100,0
Totaal	365	100,0	
Missing System	3		
Totaal	368		

82. In teken tegenstelling raad-college

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
In teken tegenstelling raad-college	25	6,8	6,8
2	99	27,1	34
3	156	42,7	76,7
4	71	19,5	96,2
In teken tegenstelling collegefracties-oppositie	14	3,8	100,0
Totaal	365	100,0	
Missing System	3		
Totaal	368		

83. Raad reageert alleen op kant en klare collegevoorstellen

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Raad reageert alleen op kant en klare collegevoorstellen	33	9,0	9,0
2	135	36,9	45,9
3	104	28,4	74,3
4	83	22,7	97
Raad stelt in een vroeg stadium eisen aan inhoud beleid en beleidsproces	11	3	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

Kunt u de volgende rollen van de gemeenteraad in een duaal bestel beoordelen met een rapportcijfer tussen 0 en 10?

	Gemiddelde
84. Kaderstellende rol	5,1
85. Controlerende rol	6,0
86. Volksvertegenwoordigende rol	5,6

VII BESTUURSSTIJLEN VAN WETHOUDERS

87. Welke bestuursstijl past het beste bij een duaal bestel?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Stijl A	105	29,9	29,9
Stijl B	68	19,4	49,3
Stijl C	126	35,9	85,2
Stijl D	27	7,7	92,9
Stijl E	25	7,1	100,0
Totaal	351	100,0	
Missing System	17		
Totaal	368		

88. Welke bestuursstijl ambieert u?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Stijl A	158	44,6	44,6
Stijl B	78	22,0	66,7
Stijl C	95	26,8	93,5
Stijl D	22	6,2	99,7
Stijl E	1	0,3	100,0
Totaal	354	100,0	
Missing System	14		
Totaal	368		

89. Welke bestuursstijl komt het meest overeen met uw feitelijke rolvulling?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Stijl A	117	33,1	33,1
Stijl B	104	29,5	62,6
Stijl C	113	32,0	94,6
Stijl D	19	5,4	100,0
Totaal	353	100,0	
Missing System	15		
Totaal	368		

VIII GEKOZEN BURGEMEESTER

90. Sommigen vinden het “uiterst ongewenst” dat we mogelijk afscheid gaan nemen van de benoemde burgemeester.

Anderen vinden deze ontwikkeling “uiterst gewenst”. Kunt u uw positie aangeven?

Afscheid nemen van de benoemde burgemeester is...

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Uiterst ongewenst	175	48,1	48,1
2	95	26,1	74,2
3	65	17,9	92
Uiterst gewenst	29	8	100,0
Totaal	364	100,0	
Missing System	4		
Totaal	368		

Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met onderstaande stellingen?

91. Een rechtstreeks gekozen burgemeester vergroot de slagvaardigheid van het lokaal bestuur.

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer eens	9	2,5	2,5
Eens	36	9,8	12,3
Oneens	170	46,4	58,7
Zeer oneens	151	41,3	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

92. Een rechtstreeks gekozen burgemeester vergroot de democratische kwaliteit van het lokaal bestuur.

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Zeer eens	18	4,9	4,9
Eens	77	21	26
Oneens	142	38,8	64,8
Zeer oneens	129	35,2	100,0
Totaal	366	100,0	
Missing System	2		
Totaal	368		

93. Moet de gemeenteraad het recht hebben om een rechtstreeks gekozen burgemeester te ontslaan?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	234	64,6	64,6
Nee	96	26,5	91,2
Geen mening	32	8,8	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

94. Moet de rechtstreeks gekozen burgemeester het recht krijgen de gemeenteraad te ontbinden en nieuwe verkiezingen uit te schrijven?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	109	29,9	29,9
Nee	230	63	92,9
Geen mening	26	7,1	100,0
Totaal	365	100,0	
Missing System	3		
Totaal	368		

95. Verdient het de voorkeur dat kandidaten voor het gekozen burgemeesterschap zich verzekeren van de steun van een politieke partij bij het voeren van de campagne?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	175	48,5	48,5
Nee	137	38	86,4
Geen mening	49	13,6	100,0
Totaal	361	100,0	
Missing System	7		
Totaal	368		

96. Welke rol behoort de rechtstreeks gekozen burgemeester volgens u te spelen bij de benoeming van wethouders?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Geen rol, wethouders moeten door de raad worden benoemd	123	34	34
Een adviserende rol, maar de raad benoemt de wethouders	157	43,4	77,3
De burgemeester benoemt de wethouders, maar de raad heeft een veto	35	9,7	87
De burgemeester benoemt de wethouders	38	10,5	97,5
Geen mening	9	2,5	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

97. Dient de rechtstreeks gekozen burgemeester een eigen portefeuille te hebben die verder reikt dan zijn wettelijke taken?

	Aantal	Perc.	Cum. perc.
Ja	165	45,6	45,6
Nee	169	46,7	92,3
Geen mening	28	7,7	100,0
Totaal	362	100,0	
Missing System	6		
Totaal	368		

Kruistabellen

Gemeentegrootte

2. Heeft u als wethouder zelfstandig (dus niet in collegeverband) contact met groepen burgers? Zo ja, hoe vaak?						
						Totaal
		Minder dan 20.000 inwoners	20.000 - 50.000 inwoners	50.000 - 100.000 inwoners	Meer dan 100.000 inwoners	
Nee, nooit	Aantal	2				2
	%	1,40%				0,60%
Ja, minder dan eens per maand	Aantal	21	11			32
	%	14,40%	7,50%			8,90%
Ja, eens per maand	Aantal	28	21	6	5	60
	%	19,20%	14,30%	15,40%	19,20%	16,80%
Ja, eens per twee weken	Aantal	32	36	7	6	81
	%	21,90%	24,50%	17,90%	23,10%	22,60%
Ja, eens per week	Aantal	25	25	15	3	68
	%	17,10%	17,00%	38,50%	11,50%	19,00%
Ja, meer dan eens per week	Aantal	38	54	11	12	115
	%	26,00%	36,70%	28,20%	46,20%	32,10%
Totaal	Aantal	146	147	39	26	358
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

7. Gemeenteraad						
						Totaal
		Minder dan 20.000 inwoners	20.000 - 50.000 inwoners	50.000 - 100.000 inwoners	Meer dan 100.000 inwoners	
Bij minder dan de helft van de vergaderingen	Aantal		1			1
	%		0,70%			0,30%
Bij meer dan de helft van de vergaderingen	Aantal	8	6	4	7	25
	%	5,50%	4,10%	10,30%	26,90%	7,00%
Bij alle vergaderingen	Aantal	138	140	35	19	332
	%	94,50%	95,20%	89,70%	73,10%	92,70%
Totaal	Aantal	146	147	39	26	358
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

9. Uw fractie

						Totaal
		Minder dan	20.000 -	50.000 -	Meer dan	
		20.000	50.000	100.000	100.000	
		inwoners	inwoners	inwoners	inwoners	
Bij geen enkele vergadering	Aantal	3	3	3		9
	%	2,10%	2,10%	7,70%		2,50%
Bij minder dan de helft van de vergaderingen	Aantal	38	27	9	11	85
	%	26,00%	18,60%	23,10%	42,30%	23,90%
Bij meer dan de helft van de vergaderingen	Aantal	59	65	18	13	155
	%	40,40%	44,80%	46,20%	50,00%	43,50%
Bij alle vergaderingen	Aantal	46	50	9	2	107
	%	31,50%	34,50%	23,10%	7,70%	30,10%
Totaal	Aantal	146	145	39	26	356
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

19. Partijgenoot-wethouders

						Totaal
		Minder dan	20.000 -	50.000 -	Meer dan	
		20.000	50.000	100.000	100.000	
		inwoners	inwoners	inwoners	inwoners	
Nooit	Aantal	29	22	4	3	58
	%	43,30%	21,80%	19,00%	16,70%	28,00%
Zelden	Aantal	22	28	4		54
	%	32,80%	27,70%	19,00%		26,10%
Vaak	Aantal	12	39	9	9	69
	%	17,90%	38,60%	42,90%	50,00%	33,30%
Altijd	Aantal	4	12	4	6	26
	%	6,00%	11,90%	19,00%	33,30%	12,60%
Totaal	Aantal	67	101	21	18	207
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

22. Voorzitters van relevante raadscommissies

						Totaal
		Minder dan	20.000 -	50.000 -	Meer dan	
		20.000	50.000	100.000	100.000	
		inwoners	inwoners	inwoners	inwoners	
Nooit	Aantal	48	62	20	9	139
	%	34,50%	42,80%	52,60%	36,00%	40,10%
Zelden	Aantal	64	70	14	7	155
	%	46,00%	48,30%	36,80%	28,00%	44,70%
Vaak	Aantal	21	13	2	9	45
	%	15,10%	9,00%	5,30%	36,00%	13,00%
Altijd	Aantal	6		2		8
	%	4,30%		5,30%		2,30%
Totaal	Aantal	139	145	38	25	347
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

74. ... de inhoudelijke kwaliteit van het debat in de raad en zijn commissies

						Totaal
		Minder dan 20.000 inwoners	20.000 - 50.000 inwoners	50.000 - 100.000 inwoners	Meer dan 100.000 inwoners	
Sterk afgenomen	Aantal	9	8	7	4	28
	%	6,20%	5,50%	18,40%	15,40%	7,90%
Afgenomen	Aantal	49	63	14	8	134
	%	33,80%	43,40%	36,80%	30,80%	37,90%
Gelijk gebleven	Aantal	56	62	14	11	143
	%	38,60%	42,80%	36,80%	42,30%	40,40%
Toegenomen	Aantal	31	12	3	3	49
	%	21,40%	8,30%	7,90%	11,50%	13,80%
Totaal	Aantal	145	145	38	26	354
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

79. Alles was voorgebakken in overleg collegepartijen of in commissies

						Totaal
		Minder dan 20.000 inwoners	20.000 - 50.000 inwoners	50.000 - 100.000 inwoners	Meer dan 100.000 inwoners	
Alles was voorgebakken in overleg collegepartijen of in commissies	Aantal	3	3		4	10
	%	2,10%	2,00%		16,00%	2,80%
2	Aantal	28	25	4	4	61
	%	19,30%	17,00%	10,80%	16,00%	17,20%
3	Aantal	48	51	15	11	125
	%	33,10%	34,70%	40,50%	44,00%	35,30%
4	Aantal	54	55	16	6	131
	%	37,20%	37,40%	43,20%	24,00%	37,00%
Open overleg over kwesties in de voltallige openbare raadsvergadering	Aantal	12	13	2		27
	%	8,30%	8,80%	5,40%		7,60%
Totaal	Aantal	145	147	37	25	354
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

80. Collegefracties volgzzaam

						Totaal
		Minder dan	20.000 -	50.000 -	Meer dan	
		20.000	50.000	100.000	100.000	
		inwoners	inwoners	inwoners	inwoners	
Collegefracties volgzzaam	Aantal	1	6	1		8
	%	0,70%	4,10%	2,70%		2,30%
2	Aantal	16	8	5	1	30
	%	11,00%	5,40%	13,50%	3,80%	8,50%
3	Aantal	55	32	13	12	112
	%	37,90%	21,80%	35,10%	46,20%	31,50%
4	Aantal	67	82	16	13	178
	%	46,20%	55,80%	43,20%	50,00%	50,10%
Collegefracties kritisch	Aantal	6	19	2		27
	%	4,10%	12,90%	5,40%		7,60%
Totaal	Aantal	145	147	37	26	355
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

82. In teken tegenstelling raad-college

						Totaal
		Minder dan	20.000 -	50.000 -	Meer dan	
		20.000	50.000	100.000	100.000	
		inwoners	inwoners	inwoners	inwoners	
In teken tegenstelling raad-college	Aantal	7	11	4	2	24
	%	4,80%	7,50%	10,50%	7,70%	6,70%
2	Aantal	24	55	7	9	95
	%	16,30%	37,70%	18,40%	34,60%	26,60%
3	Aantal	78	54	11	10	153
	%	53,10%	37,00%	28,90%	38,50%	42,90%
4	Aantal	31	21	14	5	71
	%	21,10%	14,40%	36,80%	19,20%	19,90%
In teken tegenstelling collegefracties-oppositie	Aantal	7	5	2		14
	%	4,80%	3,40%	5,30%		3,90%
Totaal	Aantal	147	146	38	26	357
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Aard van de portefeuille

2. Heeft u als wethouder zelfstandig (dus niet in collegeverband) contact met groepen burgers? Zo ja, hoe vaak?					
		Financiën, personeel, organisatie	Fysiek- econ. pijler	Sociaal- culturele pijler	Totaal
Nee, nooit	Aantal	1		1	2
	%	1,30%		0,80%	0,60%
Ja, minder dan eens per maand	Aantal	11	15	5	31
	%	14,30%	9,50%	4,10%	8,70%
Ja, eens per maand	Aantal	8	35	17	60
	%	10,40%	22,20%	14,00%	16,90%
Ja, eens per twee weken	Aantal	19	40	23	82
	%	24,70%	25,30%	19,00%	23,00%
Ja, eens per week	Aantal	18	26	25	69
	%	23,40%	16,50%	20,70%	19,40%
Ja, meer dan eens per week	Aantal	20	42	50	112
	%	26,00%	26,60%	41,30%	31,50%
Totaal	Aantal	77	158	121	356
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

4. Uitleggen of rechtvaardigen van besluiten van het bestuur					
		Financiën, personeel, organisatie	Fysiek- econ. pijler	Sociaal- culturele pijler	Totaal
Zeer belangrijk	Aantal	23	62	30	115
	%	29,90%	39,20%	24,80%	32,30%
Belangrijk	Aantal	41	81	78	200
	%	53,20%	51,30%	64,50%	56,20%
Tamelijk belangrijk	Aantal	13	15	9	37
	%	16,90%	9,50%	7,40%	10,40%
Niet erg belangrijk	Aantal			4	4
	%			3,30%	1,10%
Totaal	Aantal	77	158	121	356
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

11. Raadscommissies					Totaal
		Financiën, personeel, organisatie	Fysiek- econ. pijler	Sociaal- culturele pijler	
Toehoorder	Aantal	2			2
	%	2,73%			0,58
Deelnemer: Informerend	Aantal	27	70	53	150
	%	36,98%	46,05%	46,08%	44,1%
Deelnemer: Informerend en meediscussiërend	Aantal	44	82	62	188
	%	60,27%	53,94%	53,91%	55,29%
Totaal	Aantal	73	152	115	340
	%	100	100	100	100

18. Collega-wethouders (niet-partijgenoten)					Totaal
		Financiën, personeel, organisatie	Fysiek- econ. pijler	Sociaal- culturele pijler	
Nooit	Aantal	2			2
	%	2,60%			0,60%
Zelden	Aantal	11	32	28	71
	%	14,30%	20,60%	23,10%	20,10%
Vaak	Aantal	53	93	64	210
	%	68,80%	60,00%	52,90%	59,50%
Altijd	Aantal	11	30	29	70
	%	14,30%	19,40%	24,00%	19,80%
Totaal	Aantal	77	155	121	353
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

58. Op specifieke terreinen schiet mijn kennis tekort om daadwerkelijke sturing te geven aan het ambtelijk apparaat					Totaal
		Financiën, personeel, organisatie	Fysiek- econ. pijler	Sociaal- culturele pijler	
Waar	Aantal	21	42	50	113
	%	28,00%	27,10%	40,70%	32,00%
Niet waar	Aantal	54	113	73	240
	%	72,00%	72,90%	59,30%	68,00%
Totaal	Aantal	75	155	123	353
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

91. Een rechtstreeks gekozen burgemeester vergroot de slagvaardigheid van het lokaal bestuur.

					Totaal
		Financiën, personeel, organisatie	Fysiek- econ. pijler	Sociaal- culturele pijler	
Zeer eens	Aantal	5	4		9
	%	6,50%	2,50%		2,50%
Eens	Aantal	6	21	8	35
	%	7,80%	13,40%	6,60%	9,80%
Oneens	Aantal	31	69	65	165
	%	40,30%	43,90%	53,30%	46,30%
Zeer oneens	Aantal	35	63	49	147
	%	45,50%	40,10%	40,20%	41,30%
Totaal	Aantal	77	157	122	356
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Vóór en na 2002 wethouder

5. Inzicht krijgen in de effecten van door het gemeentebestuur genomen maatregelen				
		Voor 2002	Vanaf 2002	Totaal
Zeer belangrijk	Aantal	81	54	135
	%	42,90%	31,80%	37,60%
Belangrijk	Aantal	89	94	183
	%	47,10%	55,30%	51,00%
Tamelijk belangrijk	Aantal	19,00	18	37
	%	10,10%	10,60%	10,30%
Niet erg belangrijk	Aantal		4	4
	%		2,40%	1,10%
Totaal	Aantal	189	170	359
	%	100,00%	100,00%	100,00%

45. Voor zover het gaat om mijn portefeuille druk ik een belangrijk stempel op het beleid van het college				
		Voor 2002	Vanaf 2002	Totaal
Waar	Aantal	187	160	347
	%	98,90%	95,20%	97,20%
Niet waar	Aantal	2	8	10
	%	1,10%	4,80%	2,80%
Totaal	Aantal	189	168	357
	%	100,00%	100,00%	100,00%

58. Op specifieke terreinen schiet mijn kennis tekort om daadwerkelijke sturing te geven aan het ambtelijk apparaat				
		Voor 2002	Vanaf 2002	Totaal
Waar	Aantal	49	63	112
	%	26,20%	37,50%	31,50%
Niet waar	Aantal	138	105	243
	%	73,80%	62,50%	68,50%
Totaal	Aantal	187	168	355
	%	100,00%	100,00%	100,00%

64. ... de aantrekkelijkheid van het wethouderschap ...

		Voor 2002		Totaal
		Vanaf 2002		
Sterk afgenomen	Aantal	15	2	17
	%	7,90%	1,30%	5,00%
Afgenomen	Aantal	90	52	142
	%	47,60%	33,80%	41,40%
Gelijk gebleven	Aantal	66	59	125
	%	34,90%	38,30%	36,40%
Toegenomen	Aantal	17	40	57
	%	9,00%	26,00%	16,60%
Sterk toegenomen	Aantal	1	1	2
	%	0,50%	0,60%	0,60%
Totaal	Aantal	189	154	343
	%	100,00%	100,00%	100,00%

66. ... de collegialiteit van de besluitvorming binnen het college ...

		Voor 2002		Totaal
		Vanaf 2002		
Sterk afgenomen	Aantal	1		1
	%	0,50%		0,30%
Afgenomen	Aantal	7	4	11
	%	3,70%	2,50%	3,20%
Gelijk gebleven	Aantal	118	70	188
	%	62,40%	44,30%	54,20%
Toegenomen	Aantal	51	72	123
	%	27,00%	45,60%	35,40%
Sterk toegenomen	Aantal	12	12	24
	%	6,30%	7,60%	6,90%
Totaal	Aantal	189	158	347
	%	100,00%	100,00%	100,00%

67. ... de betekenis van de wethouder als volksvertegenwoordiger ...

		Voor 2002		Totaal
		Vanaf 2002		
Sterk afgenomen	Aantal	19	10	29
	%	10,10%	6,10%	8,20%
Afgenomen	Aantal	80	68	148
	%	42,30%	41,20%	41,80%
Gelijk gebleven	Aantal	87	69	156
	%	46,00%	41,80%	44,10%
Toegenomen	Aantal	3	17	20
	%	1,60%	10,30%	5,60%
Sterk toegenomen	Aantal		1	1
	%		0,60%	0,30%
Totaal	Aantal	189	165	354
	%	100,00%	100,00%	100,00%

72. ... de daadkracht van het gemeentebestuur ...

		Voor 2002		Totaal
		Vanaf 2002		
Sterk afgenomen	Aantal	11	5	16
	%	5,80%	3,00%	4,50%
Afgenomen	Aantal	81	63	144
	%	42,90%	38,20%	40,70%
Gelijk gebleven	Aantal	81	60	141
	%	42,90%	36,40%	39,80%
Toegenomen	Aantal	16	37	53
	%	8,50%	22,40%	15,00%
Totaal	Aantal	189	165	354
	%	100,00%	100,00%	100,00%

73. ... de stabiliteit van de politieke verhoudingen ...

		Voor 2002		Totaal
		Vanaf 2002		
Sterk afgenomen	Aantal	10	7	17
	%	5,30%	4,20%	4,80%
Afgenomen	Aantal	98	73	171
	%	51,90%	44,00%	48,20%
Gelijk gebleven	Aantal	79	75	154
	%	41,80%	45,20%	43,40%
Toegenomen	Aantal	2	11	13
	%	1,10%	6,60%	3,70%
Totaal	Aantal	189	166	355
	%	100,00%	100,00%	100,00%

Wel/geen raadslid geweest

29. Het college houdt vaak rekening met de mogelijke reactie van mijn fractie, reeds voordat zaken in de fractie aan de orde zijn gesteld				
				Totaal
		Ja	Nee	
Waar	Aantal	144	16	160
	%	46,90%	30,80%	44,60%
Niet waar	Aantal	163	36	199
	%	53,10%	69,20%	55,40%
Totaal	Aantal	307	52	359
	%	100,00%	100,00%	100,00%

30. Kunt u op onderstaande schaal aangeven in hoeverre u van mening bent dat de fracties die een wethouder leveren een informatievoorsprong hebben ten opzichte van de fracties die geen wethouder leveren?				
				Totaal
		Ja	Nee	
Geen informatievoorsprong	Aantal	12	8	20
	%	3,90%	15,70%	5,50%
2	Aantal	90	7	97
	%	29,00%	13,70%	26,90%
3	Aantal	156	23	179
	%	50,30%	45,10%	49,60%
Een grote informatievoorsprong	Aantal	52	13	65
	%	16,80%	25,50%	18,00%
Totaal	Aantal	310	51	361
	%	100,00%	100,00%	100,00%

36. Verantwoording afleggen aan de gemeenteraad				
				Totaal
		Ja	Nee	
Zeer belangrijk	Aantal	180	26	206
	%	57,30%	49,10%	56,10%
Belangrijk	Aantal	116	25	141
	%	36,90%	47,20%	38,40%
Tamelijk belangrijk	Aantal	18	1	19
	%	5,70%	1,90%	5,20%
Niet erg belangrijk	Aantal		1	1
	%		1,90%	0,30%
Totaal	Aantal	314	53	367
	%	100,00%	100,00%	100,00%

88. Welke bestuursstijl ambieert u?

				Totaal
		Ja	Nee	
Stijl A	Aantal	124	34	158
	%	41,20%	64,20%	44,60%
Stijl B	Aantal	70	8	78
	%	23,30%	15,10%	22,00%
Stijl C	Aantal	87	8	95
	%	28,90%	15,10%	26,80%
Stijl D	Aantal	19	3	22
	%	6,30%	5,70%	6,20%
Stijl E	Aantal	1		1
	%	0,30%		0,30%
Totaal	Aantal	301	53	354
	%	100,00%	100,00%	100,00%

89. Welke bestuursstijl komt het meest overeen met uw feitelijke rolvervulling?

				Totaal
		Ja	Nee	
Stijl A	Aantal	92	25	117
	%	30,60%	48,10%	33,10%
Stijl B	Aantal	97	7	104
	%	32,20%	13,50%	29,50%
Stijl C	Aantal	96	17	113
	%	31,90%	32,70%	32,00%
Stijl D	Aantal	16	3	19
	%	5,30%	5,80%	5,40%
Totaal	Aantal	301	52	353
	%	100,00%	100,00%	100,00%

Wel/geen lijsttrekker

13. Welke van onderstaande uitspraken beschrijft HET BEST de feitelijke bestuurspraktijk in deze gemeente?				
		Ja	Nee	Totaal
De raad bestuurt de gemeente; het college legt zich toe op het dagelijks bestuur	Aantal	34	11	45
	%	15,60%	7,90%	12,60%
Het college bestuurt de gemeente; de raad stelt vooraf kaders en controleert het college	Aantal	184	129	313
	%	84,40%	92,10%	87,40%
Totaal	Aantal	218	140	358
	%	100,00%	100,00%	100,00%

26. Voordat het college met belangrijke voorstellen naar buiten treedt, worden deze voorstellen door mij eerst besproken in mijn fractie				
		Ja	Nee	Totaal
Waar	Aantal	85	29	114
	%	38,80%	21,20%	32,00%
Niet waar	Aantal	134	108	242
	%	61,20%	78,80%	68,00%
Totaal	Aantal	219	137	356
	%	100,00%	100,00%	100,00%

27. Mijn wethouderschap maakt het voor mijn fractie moeilijk haar controlerende functie tegenover het college adequaat te vervullen				
		Ja	Nee	Totaal
Waar	Aantal	28	5	33
	%	12,80%	3,60%	9,30%
Niet waar	Aantal	191	132	323
	%	87,20%	96,40%	90,70%
Totaal	Aantal	219	137	356
	%	100,00%	100,00%	100,00%

66. ... de collegialiteit van de besluitvorming binnen het college ...

				Totaal
		Ja	Nee	
Sterk afgenomen	Aantal	1		1
	%	0,50%		0,30%
Afgenomen	Aantal	7	4	11
	%	3,30%	2,90%	3,10%
Gelijk gebleven	Aantal	125	65	190
	%	58,10%	47,80%	54,10%
Toegenomen	Aantal	74	51	125
	%	34,40%	37,50%	35,60%
Sterk toegenomen	Aantal	8	16	24
	%	3,70%	11,80%	6,80%
Totaal	Aantal	215	136	351
	%	100,00%	100,00%	100,00%

67. ... de betekenis van de wethouder als volksvertegenwoordiger ...

				Totaal
		Ja	Nee	
Sterk afgenomen	Aantal	12	17	29
	%	5,50%	12,20%	8,10%
Afgenomen	Aantal	102	49	151
	%	46,60%	35,30%	42,20%
Gelijk gebleven	Aantal	94	62	156
	%	42,90%	44,60%	43,60%
Toegenomen	Aantal	10	11	21
	%	4,60%	7,90%	5,90%
Sterk toegenomen	Aantal	1		1
	%	0,50%		0,30%
Totaal	Aantal	219	139	358
	%	100,00%	100,00%	100,00%

Politieke partij

H. Kunt u aangeven in welke beroepsgroep u werkzaam was voordat u wethouder werd?									
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	Totaal
Landbouw/visserij	Aantal	16		5				3	24
	%	12,90%		8,60%				3,50%	6,60%
Industrie/bouw	Aantal	10	6	4	1			9	30
	%	8,10%	9,10%	6,90%	10,00%			10,50%	8,20%
Commerciële dienstverlening	Aantal	31	8	27	4	2	3	29	104
	%	25,00%	12,10%	46,60%	40,00%	18,20%	27,30%	33,70%	28,40%
Niet-commerciële dienstverlening	Aantal	7	6	1		3	1	5	23
	%	5,60%	9,10%	1,70%		27,30%	9,10%	5,80%	6,30%
Overheid	Aantal	32	19	7	1		5	14	78
	%	25,80%	28,80%	12,10%	10,00%		45,50%	16,30%	21,30%
Onderwijs/gesubsidieerde instellingen	Aantal	25	24	12	3	6	2	23	95
	%	20,20%	36,40%	20,70%	30,00%	54,50%	18,20%	26,70%	26,00%
Geen beroep	Aantal	3	3	2	1			3	12
	%	2,40%	4,50%	3,40%	10,00%			3,50%	3,30%
Totaal	Aantal	124	66	58	10	11	11	86	366
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

4. Uitleggen of rechtvaardigen van besluiten van het bestuur									
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	Totaal
Zeer belangrijk	Aantal	41	14	21	2	3	5	32	118
	%	33,30%	21,20%	36,20%	20,00%	27,30%	45,50%	37,20%	32,30%
Belangrijk	Aantal	60	49	33	7	6	4	46	205
	%	48,80%	74,20%	56,90%	70,00%	54,50%	36,40%	53,50%	56,20%
Tamelijk belangrijk	Aantal	20	3	2	1	2	1	8	37
	%	16,30%	4,50%	3,40%	10,00%	18,20%	9,10%	9,30%	10,10%
Niet erg belangrijk	Aantal	2		2			1		5
	%	1,60%		3,40%			9,10%		1,40%
Totaal	Aantal	123	66	58	10	11	11	86	365
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

8. Raadscommissies									
									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Bij geen enkele vergadering	Aantal		1					2	3
	%		1,50%					2,50%	0,90%
Bij minder dan de helft van de vergaderingen									
	Aantal		3	1		1		2	7
	%		4,50%	1,80%		10,00%		2,50%	2,00%
Bij meer dan de helft van de vergaderingen									
	Aantal	12	12	9	6	1	2	15	57
	%	10,20%	18,20%	16,40%	60,00%	10,00%	18,20%	18,50%	16,20%
Bij alle vergaderingen	Aantal	106	50	45	4	8	9	62	284
	%	89,80%	75,80%	81,80%	40,00%	80,00%	81,80%	76,50%	80,90%
Totaal	Aantal	118	66	55	10	10	11	81	351
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

10. Gemeenteraad									
									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Toehoorder	Aantal	7	7	1	4	1	1	4	25
	%	5,70%	10,40%	1,80%	40,00%	10,00%	9,10%	4,70%	6,90%
Deelnemer: Informerend									
	Aantal	62	32	28	6	3	2	46	179
	%	50,40%	47,80%	50,00%	60,00%	30,00%	18,20%	53,50%	49,30%
Deelnemer: Informerend en meediscussiërend									
	Aantal	54	28	27		6	8	36	159
	%	43,90%	41,80%	48,20%		60,00%	72,70%	41,90%	43,80%
Totaal	Aantal	123	67	56	10	10	11	86	363
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

24. Andere leden van relevante raadscommissies									
									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Nooit	Aantal	35	16	15	1	3	2	29	101
	%	29,20%	24,60%	26,80%	10,00%	27,30%	18,20%	35,80%	28,50%
Zelden	Aantal	70	43	31	8	5	9	44	210
	%	58,30%	66,20%	55,40%	80,00%	45,50%	81,80%	54,30%	59,30%
Vaak	Aantal	14	6	10		3		8	41
	%	11,70%	9,20%	17,90%		27,30%		9,90%	11,60%
Altijd	Aantal	1			1				2
	%	0,80%			10,00%				0,60%
Totaal	Aantal	120	65	56	10	11	11	81	354
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

32. Uitvoeren van taken die rechtstreeks door het rijk aan het college zijn gedelegeerd

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Zeer belangrijk	Aantal	12	10	17	3	3		12	57
	%	9,80%	15,20%	29,30%	30,00%	27,30%		14,10%	15,70%
Belangrijk	Aantal	84	38	27	5	8	9	52	223
	%	68,90%	57,60%	46,60%	50,00%	72,70%	81,80%	61,20%	61,40%
Tamelijk belangrijk	Aantal	22	17	9	2		1	20	71
	%	18,00%	25,80%	15,50%	20,00%		9,10%	23,50%	19,60%
Niet erg belangrijk	Aantal	4	1	5			1	1	12
	%	3,30%	1,50%	8,60%			9,10%	1,20%	3,30%
Totaal	Aantal	122	66	58	10	11	11	85	363
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

38. Leiding geven aan het ambtelijk apparaat

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Zeer belangrijk	Aantal	9	8	17	2	3		8	47
	%	7,30%	11,90%	29,30%	20,00%	27,30%		9,30%	12,80%
Belangrijk	Aantal	47	28	21	4	1	7	37	145
	%	38,20%	41,80%	36,20%	40,00%	9,10%	63,60%	43,00%	39,60%
Tamelijk belangrijk	Aantal	33	20	12	2	3	3	28	101
	%	26,80%	29,90%	20,70%	20,00%	27,30%	27,30%	32,60%	27,60%
Niet erg belangrijk	Aantal	34	11	8	2	4	1	13	73
	%	27,60%	16,40%	13,80%	20,00%	36,40%	9,10%	15,10%	19,90%
Totaal	Aantal	123	67	58	10	11	11	86	366
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

76. ... de onafhankelijkheid van de raad ten opzichte van het college ...

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Afgenomen	Aantal	2	1	3				5	11
	%	1,70%	1,50%	5,40%				5,90%	3,10%
Gelijk gebleven	Aantal	28	19	14	3		8	17	89
	%	23,30%	28,40%	25,00%	30,00%		72,70%	20,00%	24,80%
Toegenomen	Aantal	82	46	32	7	10	3	59	239
	%	68,30%	68,70%	57,10%	70,00%	100,00%	27,30%	69,40%	66,60%
Sterk toegenomen	Aantal	8	1	7				4	20
	%	6,70%	1,50%	12,50%				4,70%	5,60%
Totaal	Aantal	120	67	56	10	10	11	85	359
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

78. Raad kritisch

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Raad kritisch	Aantal	11	3	14	2	3		12	45
	%	9,00%	4,60%	24,60%	20,00%	27,30%		14,00%	12,40%
2	Aantal	51	24	22	5	3	5	48	158
	%	41,80%	36,90%	38,60%	50,00%	27,30%	45,50%	55,80%	43,60%
3	Aantal	44	30	15	1	4	4	16	114
	%	36,10%	46,20%	26,30%	10,00%	36,40%	36,40%	18,60%	31,50%
4	Aantal	13	8	5	2	1	2	10	41
	%	10,70%	12,30%	8,80%	20,00%	9,10%	18,20%	11,60%	11,30%
Raad volgzzaam	Aantal	3		1					4
	%	2,50%		1,80%					1,10%
Totaal	Aantal	122	65	57	10	11	11	86	362
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

80. Collegefracties volgzzaam

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Collegefracties volgzzaam	Aantal	2	1	1				4	8
	%	1,60%	1,50%	1,80%				4,70%	2,20%
2	Aantal	8	2	5			2	12	29
	%	6,60%	3,00%	8,80%			18,20%	14,00%	8,00%
3	Aantal	37	32	17	1	1	5	24	117
	%	30,30%	48,50%	29,80%	10,00%	10,00%	45,50%	27,90%	32,30%
4	Aantal	69	26	25	8	9	3	41	181
	%	56,60%	39,40%	43,90%	80,00%	90,00%	27,30%	47,70%	50,00%
Collegefracties kritisch	Aantal	6	5	9	1		1	5	27
	%	4,90%	7,60%	15,80%	10,00%		9,10%	5,80%	7,50%
Totaal	Aantal	122	66	57	10	10	11	86	362
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

81. College bepaalt agenda van de raad

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
College bepaalt agenda van de raad									
	Aantal	11	2	6				3	22
	%	8,90%	3,00%	10,50%				3,50%	6,00%
2	Aantal	23	23	11	2	4	3	15	81
	%	18,70%	34,80%	19,30%	20,00%	36,40%	27,30%	17,40%	22,30%
3	Aantal	29	16	7	2	1	2	14	71
	%	23,60%	24,20%	12,30%	20,00%	9,10%	18,20%	16,30%	19,50%
4	Aantal	37	20	13	5	4	1	24	104
	%	30,10%	30,30%	22,80%	50,00%	36,40%	9,10%	27,90%	28,60%
Raad bepaalt eigen agenda									
	Aantal	23	5	20	1	2	5	30	86
	%	18,70%	7,60%	35,10%	10,00%	18,20%	45,50%	34,90%	23,60%
Totaal	Aantal	123	66	57	10	11	11	86	364
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

90. Uiterst ongewenst

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Uiterst ongewenst									
	Aantal	66	17	38	1	4	8	40	174
	%	54,10%	25,40%	66,70%	10,00%	36,40%	72,70%	47,10%	47,90%
2	Aantal	36	24	9	1	3	3	19	95
	%	29,50%	35,80%	15,80%	10,00%	27,30%	27,30%	22,40%	26,20%
3	Aantal	16	18	4	5	3		19	65
	%	13,10%	26,90%	7,00%	50,00%	27,30%		22,40%	17,90%
Uiterst gewenst									
	Aantal	4	8	6	3	1		7	29
	%	3,30%	11,90%	10,50%	30,00%	9,10%		8,20%	8,00%
Totaal	Aantal	122	67	57	10	11	11	85	363
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

91. Een rechtstreeks gekozen burgemeester vergroot de slagvaardigheid van het lokaal bestuur.

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Zeer eens	Aantal	3	3		1			2	9
	%	2,40%	4,50%		10,00%			2,30%	2,50%
Eens	Aantal	10	7	5	3	1		10	36
	%	8,10%	10,40%	8,80%	30,00%	9,10%		11,60%	9,90%
Oneens	Aantal	59	39	18	6	5	5	37	169
	%	48,00%	58,20%	31,60%	60,00%	45,50%	45,50%	43,00%	46,30%
Zeer oneens	Aantal	51	18	34		5	6	37	151
	%	41,50%	26,90%	59,60%		45,50%	54,50%	43,00%	41,40%
Totaal	Aantal	123	67	57	10	11	11	86	365
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

92. Een rechtstreeks gekozen burgemeester vergroot de democratische kwaliteit van het lokaal bestuur.

									Totaal
		CDA	PvdA	VVD	D66	Groen Links	Christen Unie	Overig	
Zeer eens	Aantal	3	5	4	2			4	18
	%	2,40%	7,50%	7,00%	20,00%			4,70%	4,90%
Eens	Aantal	16	25	6	5	2		23	77
	%	13,00%	37,30%	10,50%	50,00%	18,20%		26,70%	21,10%
Oneens	Aantal	60	23	20	3	4	3	28	141
	%	48,80%	34,30%	35,10%	30,00%	36,40%	27,30%	32,60%	38,60%
Zeer oneens	Aantal	44	14	27		5	8	31	129
	%	35,80%	20,90%	47,40%		45,50%	72,70%	36,00%	35,30%
Totaal	Aantal	123	67	57	10	11	11	86	365
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Leeftijd

41. Is er doorgaans ruimte voor een minderheidsstandpunt binnen het college?								Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan	
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar	
Ja	Aantal		5	36	152	119	5	317
	%		71,40%	76,60%	87,90%	88,10%	100,00%	86,10%
Nee	Aantal	1	2	11	21	16		51
	%	100,00%	28,60%	23,40%	12,10%	11,90%		13,90%
Totaal	Aantal	1	7	47	173	135	5	368
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

55. Mijn rol ten opzichte van het ambtelijk apparaat is voornamelijk het goedkeuren van voorstellen van het ambtelijk apparaat								Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan	
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar	
Waar	Aantal	1	2	2	31	19	2	57
	%	100,00%	28,60%	4,30%	18,00%	14,20%	40,00%	15,60%
Niet waar	Aantal		5	45	141	115	3	309
	%		71,40%	95,70%	82,00%	85,80%	60,00%	84,40%
Totaal	Aantal	1	7	47	172	134	5	366
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

67. ... de betekenis van de wethouder als volksvertegenwoordiger ...								Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan	
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar	
Sterk afgenomen	Aantal		2	2	15	10		29
	%		28,60%	4,30%	8,80%	7,60%		8,00%
Afgenomen	Aantal		4	14	75	58	1	152
	%		57,10%	29,80%	44,10%	43,90%	20,00%	42,00%
Gelijk gebleven	Aantal		1	26	70	58	4	159
	%		14,30%	55,30%	41,20%	43,90%	80,00%	43,90%
Toegenomen	Aantal	1		5	10	5		21
	%	100,00%		10,60%	5,90%	3,80%		5,80%
Sterk toegenomen	Aantal					1		1
	%					0,80%		0,30%
Totaal	Aantal	1	7	47	170	132	5	362
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

78. Raad kritisch

								Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan	
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar	
Raad kritisch	Aantal		2	8	15	20		45
	%		28,60%	17,00%	8,80%	15,00%		12,40%
2	Aantal		1	22	84	50	1	158
	%		14,30%	46,80%	49,40%	37,60%	20,00%	43,50%
3	Aantal		2	12	50	48	3	115
	%		28,60%	25,50%	29,40%	36,10%	60,00%	31,70%
4	Aantal	1	1	4	21	13	1	41
	%	100,00%	14,30%	8,50%	12,40%	9,80%	20,00%	11,30%
Raad volgzzaam	Aantal		1	1		2		4
	%		14,30%	2,10%		1,50%		1,10%
Totaal	Aantal	1	7	47	170	133	5	363
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

80. Collegefracties volgzzaam

								Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan	
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar	
Collegefracties volgzzaam	Aantal				4	4		8
	%				2,30%	3,00%		2,20%
2	Aantal	1	1	9	11	6	2	30
	%	100,00%	14,30%	19,10%	6,40%	4,50%	40,00%	8,30%
3	Aantal		1	9	60	46	1	117
	%		14,30%	19,10%	35,10%	34,80%	20,00%	32,20%
4	Aantal		4	22	86	67	2	181
	%		57,10%	46,80%	50,30%	50,80%	40,00%	49,90%
Collegefracties kritisch	Aantal		1	7	10	9		27
	%		14,30%	14,90%	5,80%	6,80%		7,40%
Totaal	Aantal	1	7	47	171	132	5	363
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

81. College bepaalt agenda van de raad

							Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar
College bepaalt agenda van de raad	Aantal		4	1	9	8	22
	%		57,10%	2,10%	5,20%	6,00%	6,00%
2	Aantal		2	18	40	22	82
	%		28,60%	38,30%	23,30%	16,50%	22,50%
3	Aantal	1		8	37	24	1
	%	100,00%		17,00%	21,50%	18,00%	20,00%
4	Aantal		1	11	47	44	1
	%		14,30%	23,40%	27,30%	33,10%	20,00%
Raad bepaalt eigen agenda	Aantal			9	39	35	3
	%			19,10%	22,70%	26,30%	60,00%
Totaal	Aantal	1	7	47	172	133	5
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

86. Volksvertegenwoordigende rol

							Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar
0	Aantal					1	1
	%					0,80%	0,30%
1	Aantal			1	2		3
	%			2,20%	1,20%		0,80%
2	Aantal	1		2	3	1	7
	%	100,00%		4,30%	1,80%	0,80%	1,90%
3	Aantal				10	2	12
	%				5,80%	1,50%	3,30%
4	Aantal		1	10	25	17	1
	%		14,30%	21,70%	14,60%	12,80%	20,00%
5	Aantal		2	8	39	28	1
	%		28,60%	17,40%	22,80%	21,10%	20,00%
6	Aantal		3	18	51	45	1
	%		42,90%	39,10%	29,80%	33,80%	20,00%
7	Aantal			4	27	29	2
	%			8,70%	15,80%	21,80%	40,00%
8	Aantal		1	2	14	8	25
	%		14,30%	4,30%	8,20%	6,00%	6,90%
9	Aantal			1		1	2
	%			2,20%		0,80%	0,60%
10	Aantal					1	1
	%					0,80%	0,30%
Totaal	Aantal	1	7	46	171	133	5
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

94. Moet de rechtstreeks gekozen burgemeester het recht krijgen de gemeenteraad te ontbinden en nieuwe verkiezingen uit te schrijven?

								Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan	
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar	
Ja	Aantal		5	11	52	41		109
	%		71,40%	23,90%	30,20%	30,60%		29,90%
Nee	Aantal	1	2	34	111	77	5	230
	%	100,00%	28,60%	73,90%	64,50%	57,50%	100,00%	63,00%
Geen mening	Aantal			1	9	16		26
	%			2,20%	5,20%	11,90%		7,10%
Totaal	Aantal	1	7	46	172	134	5	365
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

95. Verdient het de voorkeur dat kandidaten voor het gekozen burgemeesterschap zich verzekeren van de steun van een politieke partij bij het voeren van de campagne?

								Totaal
		Jonger dan	26 t/m	36 t/m	46 t/m	56 t/m	Ouder dan	
		25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	65 jaar	65 jaar	
Ja	Aantal		5	27	64	77	2	175
	%		71,40%	58,70%	37,60%	58,30%	40,00%	48,50%
Nee	Aantal	1	1	12	79	42	2	137
	%	100,00%	14,30%	26,10%	46,50%	31,80%	40,00%	38,00%
Geen mening	Aantal		1	7	27	13	1	49
	%		14,30%	15,20%	15,90%	9,80%	20,00%	13,60%
Totaal	Aantal	1	7	46	170	132	5	361
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Provincie

10. Gemeenteraad											Totaal	
	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord- Holland	Zuid- Holland	Zeeland	Noord- Brabant	Limburg	
Toehoorder	Aantal	1			6	1	4	3	3	4	3	25
	%	5,60%			11,80%	4,00%	9,10%	4,90%	20,00%	7,40%	7,70%	6,90%
Deelnemer:	Aantal	4	2	9	32	12	21	33	7	34	14	178
Informierend	%	38,50%	25,00%	47,40%	62,70%	48,00%	47,70%	54,10%	46,70%	63,00%	35,90%	49,40%
Deelnemer: Informerend	Aantal	16	13	6	13	12	19	25	5	16	22	157
en meediscussierend	%	61,50%	72,20%	75,00%	25,50%	48,00%	43,20%	41,00%	33,30%	29,60%	56,40%	43,60%
Totaal	Aantal	26	18	8	51	25	44	61	15	54	39	360
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

25. Via mij drukt mijn fractie een duidelijke stempel op het collegebeleid

25. Via mij drukt mijn fractie een duidelijke stempel op het collegebeleid											Totaal	
	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord- Holland	Zuid- Holland	Zeeland	Noord- Brabant	Limburg	
Waar	Aantal	4	11	7	9	25	21	31	8	26	20	172
	%	15,40%	61,10%	87,50%	45,00%	50,00%	48,80%	50,80%	53,30%	49,10%	50,00%	47,90%
Niet waar	Aantal	22	7	1	11	25	22	30	7	27	20	187
	%	84,60%	38,90%	12,50%	55,00%	50,00%	51,20%	49,20%	46,70%	50,90%	50,00%	52,10%
Totaal	Aantal	26	18	8	20	50	43	61	15	53	40	359
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

28. Belangrijke nieuwe beleidsinitiatieven vanuit het college worden vaak, nog voordat er uitgewerkte ambtelijke voorstellen zijn, door mij in mijn fractie besproken

											Totaal	
	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg	
Waar	Aantal	5	10	2	2	9	8	14	15	23	12	104
	%	19,20%	55,60%	25,00%	10,00%	18,00%	33,30%	32,60%	24,60%	43,40%	30,80%	29,10%
Niet waar	Aantal	21	8	6	18	41	16	29	46	30	27	253
	%	80,80%	44,40%	75,00%	90,00%	82,00%	66,70%	67,40%	75,40%	56,60%	69,20%	70,90%
Totaal	Aantal	26	18	8	20	50	24	43	61	53	39	357
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

30. Kunt u op onderstaande schaal aangeven in hoeverre u van mening bent dat de fracties die een wethouder leveren een informatievoorsprong hebben ten opzichte van de fracties die geen wethouder leveren?

											Totaal	
	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg	
Geen informatievoorsprong	Aantal	3	1	1	1	1	3	2	3	4	1	20
	%	12,00%	5,60%	12,50%	5,00%	2,00%	12,00%	4,70%	5,00%	7,50%	2,50%	5,60%
2	Aantal	10	6	9	7	6	6	16	16	3	16	97
	%	40,00%	33,30%	45,00%	13,70%	24,00%	37,20%	37,20%	26,70%	20,00%	30,20%	27,10%
3	Aantal	11	6	6	10	34	7	16	31	7	24	177
	%	44,00%	33,30%	75,00%	50,00%	66,70%	28,00%	37,20%	51,70%	46,70%	45,30%	49,40%
Een grote informatievoorsprong	Aantal	1	5	1	9	9	9	9	10	5	9	64
	%	4,00%	27,80%	12,50%	17,60%	36,00%	20,90%	20,90%	16,70%	33,30%	17,00%	17,90%
Totaal	Aantal	25	18	8	20	51	25	43	60	15	53	358
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

33. Uitvoeren van raadsbesluiten

											Totaal	
		Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord- Holland	Zuid- Holland	Zeeland	Noord- Brabant	Limburg
Zeer belangrijk	Aantal	21	9	7	14	30	10	26	21	7	38	31
	%	80,80%	50,00%	87,50%	70,00%	58,80%	41,70%	57,80%	34,40%	46,70%	70,40%	75,60%
Belangrijk	Aantal	4	8	1	5	21	13	18	38	8	16	9
	%	15,40%	44,40%	12,50%	25,00%	41,20%	54,20%	40,00%	62,30%	53,30%	29,60%	22,00%
Tamelijk belangrijk	Aantal	1			1			1	2			1
	%	3,80%			5,00%			2,20%	3,30%			2,40%
Niet erg belangrijk	Aantal		1				1					
	%		5,60%				4,20%					
Totaal	Aantal	26	18	8	20	51	24	45	61	15	54	41
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

34. Voorbereiden van raadsvoorstellen naar aanleiding van initiatieven van de gemeenteraad

											Totaal	
		Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord- Holland	Zuid- Holland	Zeeland	Noord- Brabant	Limburg
Zeer belangrijk	Aantal	11	3	5	6	13	6	12	11	2	15	16
	%	42,30%	16,70%	62,50%	30,00%	25,50%	25,00%	26,70%	18,30%	13,30%	27,80%	39,00%
Belangrijk	Aantal	10	9	2	8	35	18	22	35	9	33	19
	%	38,50%	50,00%	25,00%	40,00%	68,60%	75,00%	48,90%	58,30%	60,00%	61,10%	46,30%
Tamelijk belangrijk	Aantal	5	4	1	6	2		8	14	4	6	3
	%	19,20%	22,20%	12,50%	30,00%	3,90%		17,80%	23,30%	26,70%	11,10%	7,30%
Niet erg belangrijk	Aantal		2			1		3				3
	%		11,10%			2,00%		6,70%				7,30%
Totaal	Aantal	26	18	8	20	51	24	45	60	15	54	41
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

36. Verantwoording afleggen aan de gemeenteraad

	Friesland Groningen								Drenthe		Overijssel		Gelderland		Utrecht		Noord-Holland		Zuid-Holland		Zeeland		Noord-Brabant		Limburg		Totaal
Zeer belangrijk	Aantal	19	5	7	8	29	11	27	34	6	32	25	203	%	73,10%	27,80%	87,50%	40,00%	56,90%	44,00%	60,00%	55,70%	42,90%	59,30%	61,00%	55,90%	
Belangrijk	Aantal	5	11	1	10	20	12	16	26	5	19	15	140	%	19,20%	61,10%	12,50%	50,00%	39,20%	48,00%	35,60%	42,60%	35,70%	35,20%	36,60%	38,60%	
Tamelijk belangrijk	Aantal	2	1	2	2	2	2	2	1	3	3	1	19	%	7,70%	5,60%	10,00%	10,00%	3,90%	8,00%	4,40%	1,60%	21,40%	5,60%	2,40%	5,20%	
Niet erg belangrijk	Aantal	1											1	%		5,60%											0,30%
Totaal	Aantal	26	18	8	20	51	25	45	61	14	54	41	363	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

48. Nog voordat er uitgewerkte ambtelijke adviezen zijn, bespreek ik een belangrijk beleidsinitiatief in het college

	Friesland Groningen								Drenthe		Overijssel		Gelderland		Utrecht		Noord-Holland		Zuid-Holland		Zeeland		Noord-Brabant		Limburg		Totaal
Waar	Aantal	22	12	3	6	28	16	26	38	6	29	22	208	%	84,60%	66,70%	37,50%	30,00%	54,90%	64,00%	57,80%	62,30%	42,90%	54,70%	55,00%	57,60%	
Niet waar	Aantal	4	6	5	14	23	9	19	23	8	24	18	153	%	15,40%	33,30%	62,50%	70,00%	45,10%	36,00%	42,20%	37,70%	57,10%	45,30%	45,00%	42,40%	
Totaal	Aantal	26	18	8	20	51	25	45	61	14	53	40	361	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

72. ... de daadkracht van het gemeentebestuur ...

		Friesland Groningen Drenthe Overijssel Gelderland Utrecht Noord- Zeeland Noord- Limburg										Totaal										
		Friesland		Groningen		Drenthe		Overijssel		Gelderland		Utrecht		Noord- Holland		Zeeland		Noord- Brabant		Limburg		
Sterk afgenomen	Aantal	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1	2	2	16
	%	7,70%	5,60%	25,00%	10,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	7,00%	1,70%	7,00%	1,70%	7,10%	1,90%	1,90%	7,10%	1,90%	1,90%	4,90%	4,90%	4,50%
Afgenomen	Aantal	10	12	2	8	25	10	13	10	25	23	13	23	6	16	16	6	16	21	21	21	146
	%	38,50%	66,70%	25,00%	40,00%	49,00%	40,00%	30,20%	40,00%	43,10%	38,30%	30,20%	38,30%	42,90%	30,80%	30,80%	42,90%	30,80%	30,80%	51,20%	51,20%	40,80%
Gelijk gebleven	Aantal	12	5	2	10	22	8	19	8	43	25	19	25	6	21	21	6	21	21	12	12	142
	%	46,20%	27,80%	25,00%	50,00%	43,10%	32,00%	44,20%	32,00%	41,70%	41,70%	44,20%	41,70%	42,90%	40,40%	40,40%	42,90%	40,40%	40,40%	29,30%	29,30%	39,70%
Toegenomen	Aantal	2	2	2	2	3	7	8	7	5	11	8	11	1	14	14	1	14	6	6	6	54
	%	7,70%	7,70%	25,00%	25,00%	5,90%	28,00%	18,60%	28,00%	5,90%	18,30%	18,60%	18,30%	7,10%	26,90%	26,90%	7,10%	26,90%	14,60%	14,60%	15,10%	15,10%
Totaal	Aantal	26	18	8	20	51	25	43	25	100	60	43	60	14	52	52	14	52	41	41	41	358
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

95. Verdient het de voorkeur dat kandidaten voor het gekozen burgemeesterschap zich verzekeren van de steun van een politieke partij bij het voeren van de campagne?

		Friesland Groningen Drenthe Overijssel Gelderland Utrecht Noord- Zeeland Noord- Limburg										Totaal										
		Friesland		Groningen		Drenthe		Overijssel		Gelderland		Utrecht		Noord- Holland		Zeeland		Noord- Brabant		Limburg		
Ja	Aantal	12	10	3	6	25	11	30	11	25	36	30	36	5	15	15	5	15	21	21	174	
	%	46,20%	55,60%	37,50%	30,00%	52,10%	44,00%	66,70%	44,00%	52,10%	60,00%	66,70%	60,00%	35,70%	28,80%	28,80%	35,70%	28,80%	51,20%	51,20%	48,70%	
Nee	Aantal	11	6	4	9	14	11	15	11	14	12	15	12	5	31	31	5	31	17	17	135	
	%	42,30%	33,30%	50,00%	45,00%	29,20%	44,00%	33,30%	44,00%	29,20%	20,00%	33,30%	20,00%	35,70%	59,60%	59,60%	35,70%	59,60%	41,50%	41,50%	37,80%	
Geen mening	Aantal	3	2	1	5	9	3	3	3	9	12	3	12	4	6	6	4	6	3	3	3	48
	%	11,50%	11,10%	12,50%	25,00%	18,80%	12,00%	12,00%	12,00%	18,80%	20,00%	12,00%	20,00%	28,60%	11,50%	11,50%	28,60%	11,50%	7,30%	7,30%	13,40%	
Totaal	Aantal	26	18	8	20	48	25	45	25	48	60	45	60	14	52	52	14	52	41	41	41	357
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

